

Ўзбекистон Республикасининг ҚОНУНИ

Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига сайлов ва референдум ўтказиш тартибини янада такомиллаштиришга қаратилган ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида

(Давоми. Бошланиши 1-бетда).

Мазкур Конституциявий Қонун билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси депутатлари сайловни аралаш сайлов тизими (мажоритар ва пропорционал) асосида ўтказишни, шунингдек сайлов органларининг марказлашган тизимини шакллантиришни, сайлов комиссиялари тизимини мақбуллаштиришни, Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссияси фаолиятини такомиллаштиришни ҳамда сиёсий партиялар томонидан депутатликка номзодлар кўрсатилаётганда аёллар сонининг энг кам миқдорини номзодлар умумий сонининг ўттиз фоизидан қирқ фоизига оширишни назарда тутувчи ўзгартириш ва қўшимчалар киритилмоқда.

Ушбу Конституциявий Қонун сиёсий партиялар ва депутатлар ўртасидаги алоқаларнинг мустақамланишга, сиёсий партияларнинг маъкеи ҳамда сайлов органларининг профессионаллик даражаси янада ошишига хизмат қилади.

1-модда. Ўзбекистон Республикасининг 1991 йил 18 ноябрда қабул қилинган **«Ўзбекистон Республикасининг референдуми тўғрисида»**ги 417–XII-сонли Қонунига (Ўзбекистон Республикасининг 2001 йил 30 августда қабул қилинган 265–II-сонли Қонуни тахририда) (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Ахборотномаси, 2001 йил, № 9–10, 176-модда; 2005 йил, № 1, 18-модда; Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг Ахборотномаси, 2019 йил, № 9, 588-модда; 2021 йил, 4-сонга илова; 2022 йил, № 3, 216-модда, № 6, 574-модда, № 10, 983-модда; 2023 йил, № 5, 316-модда) қуйидаги ўзгартириш ва қўшимчалар киритилсин:

1) **7-модданинг иккинчи қисми** қуйидаги тахрирда баён этилсин:

«Референдумга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказишни референдум ўтказувчи комиссиялар амалга оширадилар. Улар фуқароларни ўз ишларидан, овоз бериш участкалари тузилганлиги, комиссияларнинг таркиби, уларнинг жойлашган манзили ва иш вақтидан воқиф этидилар, овоз берувчи фуқароларнинг рўйхатлари билан таништирадilar, овоз бериш якунаридан хабардор қиладилар»;

2) **8-модданинг:** **иккинчи қисмидаги** «округ комиссияларига» деган сўзлар «тегишли ҳудудий комиссияларга» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

учинчи қисмидаги «Референдум ўтказувчи округ комиссияси» деган сўзлар «Худудий комиссиялар» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

3) **9-модда биринчи қисмининг иккинчи хатбошиси** қуйидаги тахрирда баён этилсин:

«референдум ўтказувчи комиссияларнинг мажлисларида ҳозир бўлиш»;

4) **III бўлимнинг номидаги «ОКРУГЛАРИ ВА»** деган сўзлар чиқариб ташлансин;

5) **15-модда** чиқариб ташлансин;

6) **16-модда** қуйидаги тахрирда баён этилсин:

«16-модда. Референдум участкалари

Ўзбекистон Республикасининг Сайлов кодексига мувофиқ тузилган сайлов участкалари референдум ўтказиш даврида референдум участкалари ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикасининг чет давлатлардаги дипломатик ва бошқа ваколатхоналари ҳузурида, ҳарбий қисмлар, санаторийлар, дам олиш ўйлари, касалхоналарда ва бошқа стационар даволаш муассасаларида, оил ва бориш қийин бўлган ерлардаги фуқаролар турган жойларда, қамқода сақлаш ва озодликдан маҳрум этиш жойларида референдум участкалари Ўзбекистон Республикасининг Сайлов кодексида сайлов участкаларини тузиш учун белгиланган тартибда тузилади»;

7) **17-модданинг матни** қуйидаги тахрирда баён этилсин: «Референдумни ташкил этиш ва ўтказиш қуйидаги комиссиялар томонидан амалга оширилади:

Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссияси; ҳудудий комиссиялар – вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳудудий сайлов комиссиялари;

референдум ўтказувчи участка комиссиялари. Қорақалпоғистон Республикаси ҳудудида ҳудудий комиссияларнинг ушбу Қонунда назарда тутилган референдумга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш билан боғлиқ ваколатларини Қорақалпоғистон Республикаси Марказий сайлов комиссияси амалга оширади.

Референдум ўтказиш билан бир вақтда Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Қонунчилик палатасига, Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорги Кенгесига, вилоят, туман ва шаҳар ҳокимият вакиллик органларига сайловлар ўтказиладиган бўлса, референдумни ўтказиш тегишли сайлов комиссиялари зиммасига юкланиши мумкин»;

8) **18-модда биринчи қисмининг:** **иккинчи – ўн тўртинчи хатбошилари** қуйидаги мазмундаги **иккинчи – ўн учинчи хатбошилар** билан алмаштирилсин:

«ҳудудий комиссиялар ва референдум ўтказувчи участка комиссиялари тизимига бошчилик қилади, Ўзбекистон Республикасининг бутун ҳудудида ушбу Қонуннинг ижроси устидан назоратни амалга оширади, унинг бир хилда қўлланилишини таъминлайди;

ҳудудий комиссиялар ва референдум ўтказувчи участка комиссиялари фаолиятини услубий жиҳатдан таъминлашни амалга оширади, референдумни ташкил этиш масалалари юзасидан ўз ваколатлари доирасида қарорлар қабул қилади, йўриқномалар чиқаради, низомлارни тасдиқлайди ва тушунтиришлар беради;

Ўзбекистон Республикасининг сайловчиларининг ягона электрон рўйхатидан фойдаланишга доир фаолиятга умумий раҳбарликни ва бу фаолиятни мувофиқлаштиришни амалга оширади;

Ўзбекистон Республикасининг чет давлатлардаги дипломатик ва бошқа ваколатхоналари ҳузурида тузилган референдум участкаларини тегишли ҳудудга бириктириш тўғрисидаги масалаларни ҳал этади;

ҳудудий комиссияларнинг таркиби ва жойлашган ери тўғрисидаги маълумотларни эълон қилади;

ҳудудий комиссиялар ва референдум ўтказувчи участка комиссиялари таркибига ўзгартиришлар киритиш тартибини белгилайди;

агар ҳудудий комиссиялар ва референдум ўтказувчи участка комиссияларининг қарорлари ушбу Қонунга зид бўлса, ушбу қарорларни мустақил равишда ёки Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг тақдимномасига биноан бекор қилади; чет давлатларнинг, халқаро ташкилотларнинг референдумдаги кузатувчиларига мандатлар беради; референдумга тайёргарлик кўриш ҳамда уни ўтказишга доир харажатлар сметасини ишлаб чиқади ва тасдиқлайди, пул маблағларини ҳудудий комиссиялар ва референдум

ўтказувчи участка комиссияларига тақсимлайди, референдум ўтказувчи участка комиссияларининг бинолар, транспорт ва алоқа воситалари билан таъминланишини назорат қилади, референдумни моддий-техник жиҳатдан таъминлашга доир бошқа масалаларни кўриб чиқади;

сиёсий партияларнинг, фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органларининг кузатувчилари, фуқароларнинг ташаббускор гуруҳлари, оммавий ахборот воситалари вакиллари, бошқа давлатлар, халқаро ташкилотларнинг кузатувчилари учун мандат намунасини белгилайди;

референдумда овоз бериш бюллетенларининг, референдумда иштирок этиш ҳуқуқига эга фуқаролар рўйхатларининг, имзо варақаларининг, ҳудудий комиссиялар ва референдум ўтказувчи участка комиссиялари баённомаларининг ҳамда бошқа ҳужжатларнинг намуналари ҳамда шаклларини, овоз бериш қўтиларининг ва ҳудудий комиссиялар ва референдум ўтказувчи участка комиссиялари муҳрларининг намуналарини, уларни сақлаш тартибини белгилайди;

ҳудудий комиссиялар, референдум ўтказувчи участка комиссиялари, сиёсий партиялар, вазириклар, давлат қўмиталари ва идоралар, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари, бошқа давлат органлари ҳамда нодавлат нотижорат ташкилотлари вакилларининг референдумга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш билан боғлиқ масалалар юзасидан маълумотларини эшитади»;

ўн бешинчи – йигирма биринчи хатбошилари тегишинча **ўн тўртинчи – йигирманчи хатбошилар** деб ҳисоблансин;

9) **19 ва 20-моддалар** қуйидаги тахрирда баён этилсин:

«19-модда. Худудий комиссияларни тузиш

Худудий комиссиялар Ўзбекистон Республикасининг Сайлов кодексида белгиланган тартибда Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссияси томонидан тузилади.

20-модда. Худудий комиссиянинг ваколатлари

Худудий комиссия: тегишли ҳудудда ушбу Қонун ижросини назорат қилади; референдум участкаларини тузади, ҳудуд бўйича уларнинг тартиб рақамини белгилайди, манзилини кўрсатган ҳолда уларнинг рўйхатини эълон қилади;

референдум ўтказувчи участка комиссияларини тузади ҳамда уларнинг таркиби ва жойлашган манзили тўғрисидаги маълумотларни эълон қилади;

референдум ўтказувчи участка комиссияларининг фаолиятини мувофиқлаштириб боради;

маблағларни референдум ўтказувчи участка комиссиялари ўртасида тақсимлайди, референдум ўтказувчи участка комиссияларининг бинолар, транспорт, алоқа воситалари билан таъминланишини назорат қилади ва тегишли ҳудудда референдумни моддий-техника жиҳатидан таъминлашнинг бошқа масалаларини кўриб чиқади;

референдумга қўйилган масаланинг мазмунини тушунтиришга қаратилган тадбирларни ўтказишда оммавий ахборот воситаларига қўмаклашади;

маҳаллий давлат ҳокимияти органлари вакилларининг, жамоат бирлашмалари, корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар раҳбарларининг референдумга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш билан боғлиқ масалалар юзасидан ахборотларини тинглайди;

овоз берувчи фуқароларнинг рўйхатлари тузулиши ва уларнинг ҳамма танишиб чиқиши учун тақдим этилишини кузатиб боради;

референдум ўтказувчи участка комиссияларини овоз бериш бюллетенлари билан таъминлайди;

тегишли ҳудуд бўйича овоз бериш якуналарини аниқлайди ва Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссиясига тақдим этади;

овоз берувчи фуқароларнинг ва референдум бошқа иштирокчиларининг мурожаатларини кўриб чиқади ҳамда улар юзасидан қарорлар қабул қилади, бундан референдум ўтказувчи комиссияларнинг ҳаракатлари ва қарорлари устидан берилган шикоятлар мустасно»;

ушбу Қонун талаблари бузилганлиги тўғрисидаги материалларни судга ёки тегишли ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга топширади.

Худудий комиссиянинг ушбу Қонун билан тартибга солинмаган ваколатлари сайлов тўғрисидаги қонунчилик билан тартибга солинади»;

10) **21-модданинг:**

биринчи қисмидаги «округ комиссияси» деган сўзлар «ҳудудий комиссия» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

тўртинчи қисмидаги «округ комиссиясига» деган сўзлар «ҳудудий комиссиясига» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

11) **23-модданинг:**

номидаги «округ ва» деган сўзлар чиқариб ташлансин;

биринчи қисмидаги «округ ва» деган сўзлар чиқариб ташлансин;

иккинчи қисми қуйидаги тахрирда баён этилсин:

«Сиёсий партияларнинг аъзолари, депутатлар, сенаторлар, вилоят, туман ва шаҳар ҳокимлари ҳамда уларнинг ўринбосарлари, бошқа сайлов комиссияларининг аъзолари, прокуратура органларининг, судларнинг мансабдор шахслари, фуқароларнинг ташаббускор гуруҳи таркибига кирувчи шахслар, оғир ёки ўта оғир жиноятлар содир этганлиги учун судланганлик ҳолати тугалланмаган ёхуд судланганлиги олиб ташланмаган фуқаролар референдум ўтказувчи участка комиссиясининг аъзоси бўлиши мумкин эмас»;

бешинчи қисмидаги «комиссияни тузган органга» деган сўзлар «комиссияни тузган ҳудудий комиссиясига» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

олтинчи қисми қуйидаги тахрирда баён этилсин: «Зарурат бўлганда комиссиянинг янги аъзоси ушбу Қонунда ва Ўзбекистон Республикасининг Сайлов кодексида белгиланган тартибда тасдиқланади»;

12) **24-модданинг:**

учинчи қисми қуйидаги тахрирда баён этилсин:

«Референдум ўтказувчи участка комиссиясининг раиси, раис ўринбосари, котиби ёки бошқа аъзоларидан бири комиссиянинг қарорига биноан референдумга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш даврида ишлаб чиқариш ёки хизмат вазибаларини бажаришдан озод қилиниши мумкин. Бунда референдум ўтказиш учун ажратиладиган маблағлар ҳисобидан унинг ўртача ойлик иш ҳақи сақлаб қолинади»;

саккизинчи қисми қуйидаги тахрирда баён этилсин:

«Референдум ўтказувчи участка комиссиялари референдум натижалари эълон қилинганидан кейин ўз фаолиятини тугатади»;

13) **25'-модданинг номи** ва **биринчи қисми** қуйидаги тахрирда баён этилсин:

«25'-модда. Худудий комиссиялар ва референдум ўтказувчи участка комиссиялари томонидан жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатларини кўриб чиқиш тартиби

Худудий комиссиялар ва референдум ўтказувчи участка комиссиялари референдумни ўтказиш даврида жисмоний

ва юридик шахсларнинг ушбу Қонун талаблари бузилганлиги ёки референдумни ташкил этишининг бошқа масалалари ҳусусида ўзига келиб тушган мурожаатларини ўз ваколатлари доирасида кўриб чиқиши, ушбу мурожаатлар бўйича текширувлар ўтказиши ва уч кунлик муддатда уларга ёзма жавоблар бериши, референдумга олти кундан кам вақт олганда ёки овоз бериш куни келиб тушган мурожаатларни эса дарҳол кўриб чиқиб, жавоб қайтариши шарт, бундан ҳудудий комиссияларнинг ва референдум ўтказувчи участка комиссияларининг ҳаракатлари ва қарорлари устидан берилган шикоятлар мустасно»;

14) **27-модда иккинчи қисмининг биринчи жумласи** қуйидаги тахрирда баён этилсин:

«Фуқароларга референдум ўтказувчи участка комиссияси биносида овоз берувчи фуқароларнинг рўйхати билан танишиш, шунингдек Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссиясининг расмий веб-сайти орқали овоз берувчи фуқароларнинг рўйхатидан ўзларига тегишли маълумотлар билан танишиш имконияти таъминланади»;

15) **29-модданинг тўртинчи ва бешинчи қисмлари** қуйидаги тахрирда баён этилсин:

«Бюллетенлар давлат тилида, шунингдек тегишли ҳудудий комиссиянинг қарорига биноан тегишли ҳудуд аҳолисининг кўпчилиги сўзлашадиган тилларда чоп этилади.

Овоз бериш бюллетенларини Брайль алифбоси асосида тўлдириш учун трафаретлар тайёрланиши мумкин»;

16) **30-модданинг биринчи қисми** қуйидаги тахрирда баён этилсин:

«Референдум ўтказувчи участка комиссиялари овоз бериш бюллетенларини референдум ўтказиладиган кунга, шу жумладан муддатидан олдин овоз бериш кунига камида уч кун олганда ҳудудий комиссиялардан олади. Овоз бериш бюллетенлари берилганлиги ва олинганлигини ҳудудий комиссия ва референдум ўтказувчи участка комиссиясининг раиси ёки раис ўринбосари ёхуд котиби тегишли ҳужжатда ўз имзоси билан тасдиқлайди»;

17) **31-модданинг тўртинчи қисми** қуйидаги тахрирда баён этилсин:

«Бинони жиҳозлаш ва унда зарур тартибни сақлаб туриш масъулияти референдум ўтказувчи участка комиссияси зиммасида бўлади. Овоз бериш биносида бошқа ҳеч қандай сиёсий тадбирлар ўтказилишига рухсат этилмайди»;

18) **32-модда:**

қуйидаги мазмундаги **иккинчи қисм** билан тўлдирилсин:

«Ўзбекистон Республикасининг чет давлатлардаги дипломатик ва бошқа ваколатхоналари ҳузурида тузилган референдум участкаларида овоз бериш референдум куни ушбу референдум участкалари жойлашган ердаги маҳаллий вақт билан соат 8.00 дан 20.00 гача ўтказилади»;

иккинчи қисми учинчи қисм деб ҳисоблансин;

қуйидаги мазмундаги **тўртинчи қисм** билан тўлдирилсин:

«Ўзбекистон Республикаси ҳудудида жойлашган референдум участкаларида овоз бериш қўтиларини соат 20.00 дан олдин очиш ва овозларни санаб чиқишга йўл қўйилмайди»;

19) **33-модда биринчи қисмининг иккинчи жумласидаги** «комиссия раиси» деган сўзлар «участка комиссияси раиси» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

20) **35-модда:**

биринчи қисмининг учинчи жумласи қуйидаги тахрирда баён этилсин:

«Бюллетенни мустақил равишда тўлдириш имкониятига эга бўлмаган фуқаро ўз хоҳишига қўра яширин овоз бериш кабинасига ёки хонасига бошқа шахсни тақлиф қилишга ҳақли, бундан референдум ўтказувчи комиссия таркибига кирадиган шахслар, кузатувчилар ва оммавий ахборот воситалари вакиллари мустасно»;

бешинчи, олтинчи ва еттинчи қисмлари қуйидаги тахрирда баён этилсин:

«Айрим фуқаролар соғлигининг ҳолатига ёки бошқа сабабларга қўра овоз бериш биносига кела олмаган ҳолларда, тегишли участка комиссияси овоз беришни ушбу фуқароларнинг илтимосига биноан улар турган жойда ташкил этади.

Тегишли комиссиянинг камида икки нафар аъзоси кўча овоз бериш қўтиси билан фуқаронинг турган жойига юборилади, улар фуқаронинг хоҳиш-иродаси сир сақланишига rioя этилган ҳолда овоз бериш амалга оширилишини таъминлайди. Бунда кузатувчилар ва оммавий ахборот воситалари вакиллари ҳозир бўлиши мумкин.

Референдум ўтказувчи участка комиссиясининг аъзоси, оммавий ахборот воситаси вакили ёки кузатувчи овоз бериш сирини ошқор қилса ёки фуқароларнинг хоҳиш-иродасига таъсир кўрсатишга ҳаракат қилса, участка комиссиясининг аъзоси комиссия ишида иштирок этишдан четлаштирилади, оммавий ахборот воситаси вакили, кузатувчи эса овоз бериш биносидан дарҳол чиқариб юборилади. Бу ҳақда референдум ўтказувчи участка комиссияси қарор қабул қилади»;

21) **36-модда:**

қуйидаги мазмундаги **еттинчи қисм** билан тўлдирилсин:

«Референдум ўтказувчи участка комиссияси овоз бериш ҳамда овозларни санаб чиқиш чоғида келиб тушган шикоятларни (аризаларни) кўриб чиқади. Шундан сўнг участка комиссияси овозларни санаб чиқиш натижалари бўйича мажлис ўтказиб, унда овоз бериш якуналари тўғрисида қарор қабул қилади»;

еттинчи қисми саккизинчи қисм деб ҳисоблансин; **саккизинчи қисми** қуйидаги мазмундаги **саккизинчи, тўққизинчи ва ўнинчи қисмлар** билан алмаштирилсин:

«Овозларни санаб чиқиш натижалари референдум ўтказувчи участка комиссиясининг мажлисида кўриб чиқилади ҳамда раис, раис ўринбосари, котиб, комиссиянинг бошқа аъзолари томонидан имзоланадиган баённомага киритилади. Шундан сўнг баённома референдум ўтказувчи участка комиссиясининг раиси ёки раис ўринбосари томонидан ўқиб эшиттирилади ҳамда мазкур баённоманинг кўчирма нусхаси ҳамма танишиб чиқиши учун референдум ўтказувчи участка комиссияси биносига камида қирқ саккиз соат муддатга дарҳол осиб қўйилади.

Овозларни санаб чиқиш жараёнида иштирок этаётган кузатувчилар референдум ўтказувчи участка комиссияси баённомасининг тасдиқланган кўчирма нусхасини олишга ҳақли.

Референдум ўтказувчи участка комиссияси баённомасининг кўчирма нусхаси ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланган ҳолда тегишли ҳудудий комиссияга дарҳол тақдим этилади, асл нусха эса раис ёки унинг ўринбосари томонидан ички ишлар органлари ходимлари кузатувида олиб бориб топширилади»;

22) **37-модда** қуйидаги тахрирда баён этилсин:

«37-модда. Худуд бўйича овоз бериш якуналарини аниқлаш

Референдум ўтказувчи участка комиссияларининг баённомаларини асосида ҳудудий комиссия:

Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар, Тошкент шаҳри бўйича овоз берувчи фуқаролар рўйхатига киритилган фуқароларнинг умумий сонини;

овоз бериш бюллетенларини олган фуқароларнинг сонини; овоз беришда иштирок этган фуқароларнинг сонини;

референдумга қўйилган масалани ёқлаб берилган овозлар сонини;

референдумга қўйилган масалага қарши берилган овозлар сонини;

ҳақиқий эмас деб топилган овоз бериш бюллетенлари сонини аниқлайди.

Референдум ўтказувчи участка комиссиясининг баённомаларида акс эттирилган овозларни санаб чиқиш чоғида номувофиқликлар аниқланган тақдирда, ҳудудий комиссия ўз мажлисида участка комиссиясига ушбу номувофиқликларни бартараф этишни тақлиф қилишга ҳақли.

Тегишли ҳудуд бўйича овоз бериш натижалари ҳудудий комиссия мажлисида аниқлаиб, баённомага киритилади. Баённома раис, раис ўринбосари, комиссия котиби, комиссиянинг бошқа аъзолари томонидан имзоланади ва белгиланган тартибда Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссиясига тақдим этилади. Мазкур баённоманинг кўчирма нусхаси ҳамма танишиб чиқиши учун ҳудудий комиссиянинг биносига камида қирқ саккиз соат муддатга дарҳол осиб қўйилади»;

23) **38-модда:** **биринчи қисмининг биринчи хатбошиси** қуйидаги тахрирда баён этилсин:

Ўзбекистон Республикасининг ҚОНУНИ

Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига сайлов ва референдум ўтказиш тартибини янада такомиллаштиришга қаратилган ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида

◄ (Давоми. Бошланиши 1, 2-бетларда).

қуйдаги мазмундаги **иккинчи қисм** билан тўлдирилсин:
«Сиёсий партиялар томонидан кўрсатилган депутатликка номзодлар рўйхати асосида сайланган депутатларнинг сайловчилар билан алоқаси тегишинча сиёсий партия фракцияси томонидан белгиланади»;

иккинчи ва учинчи қисмлари тегишинча **учинчи** ва **тўртинчи қисмлар** деб ҳисоблансин;

учинчи қисми қуйдаги тахрирда баён этилсин:

«Фракциялар ҳар йили Қонунчилик палатасининг Кенгаши билан биргаликда депутатларнинг сайловчилар билан алоқаси учун мўлжалланган вақтни белгилайди».

6-модда. Ўзбекистон Республикасининг 2004 йил 2 декабрда қабул қилинган **«Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси депутатининг ва Сенати аъзосининг мақоми тўғрисида»**ги 704–II-сонли Қонунининг (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Ахборотномаси, 2005 йил, № 1, 8-модда; Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг Ахборотномаси, 2008 йил, № 12, 637-модда; 2015 йил, № 12, 452-модда; 2017 йил, № 9, 510-модда; 2019 йил, № 5, 261-модда, № 9, 588-модда, № 12, 880-модда; 2020 йил, № 8, 488-модда; 2021 йил, 4-сонга илова, № 10, 969-модда) **9-моддасига** қуйдаги ўзгартиришлар ва қўшимча киритилсин:
номи қуйдаги тахрирда баён этилсин:

«9-модда. Депутатнинг сайловчилар билан, сиёсий партия билан алоқаси»:

қуйдаги мазмундаги **иккинчи қисм** билан тўлдирилсин:
«Сиёсий партиялар томонидан кўрсатилган депутатликка номзодлар рўйхати асосида сайланган депутатларнинг сайловчилар билан алоқаси тегишинча сиёсий партия фракцияси томонидан белгиланади»;

иккинчи — бешинчи қисмлари тегишинча **учинчи — олтинчи қисмлар** деб ҳисоблансин.

7-модда. Ўзбекистон Республикасининг 2007 йил 11 апрелда қабул қилинган **«Давлат бошқарувини янгилаш ва янада демократлаштириш ҳамда мамлакатни модернизация қилишда сиёсий партияларнинг ролини кучайтириш тўғрисида»**ги ўРҚ–88-сонли Конституциявий Қонуни (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг Ахборотномаси, 2007 йил, № 4, 161-модда; 2008 йил, № 12, 637-модда; 2011 йил, № 4, 101-модда; 2014 йил, № 4, 86-модда; 2015 йил, № 12, 452-модда; 2019 йил, № 9, 588-модда; 2021 йил, 4-сонга илова) **2-моддасининг саккизинчи қисмидаги** «бўлиши мумкин» деган сўзлар «бўлиши керак» деган сўзлар билан алмаштирилсин.

8-модда. Ўзбекистон Республикасининг 2019 йил 25 июнда қабул қилинган ўРҚ–544-сонли Қонуни билан тасдиқланган **Ўзбекистон Республикасининг Сайлов кодексига** (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг Ахборотномаси, 2019 йил, № 6, 327-модда; 2021 йил, № 2, 139-модда, 4-сонга илова, № 6, 518-модда; 2022 йил, № 3, 213-модда, № 6, 574-модда; 2023 йил, № 5, 316-модда) қуйдаги ўзгартириш ва қўшимчалар киритилсин:
1) **4-модданинг:**

иккинчи қисми қуйдаги тахрирда баён этилсин:

«Сайлов кунига қадар ёки сайлов куни ўн саккиз ёшга тўлган Ўзбекистон Республикаси фуқаролари (бундан буён матнда фуқаролар деб юритилади) сайлаш ҳуқуқига эгадир»;

учинчи қисмидаги «шахсий ва» деган сўзлар чиқариб ташлансин;

2) **9-модданинг матни** қуйдаги тахрирда баён этилсин:
«Ўзбекистон Республикаси Президентини сайловини ўтказишда Ўзбекистон Республикасининг бутун ҳудуди ягона сайлов округи ҳисобланади.

Қонунчилик палатаси депутатлари сайловини ўтказиш учун етмиш бешта ҳудудий бир мандатли сайлов округи тузилади. Қонунчилик палатаси депутатлари сайловини ўтказиш бўйича бир мандатли сайлов округлари Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгесининг, халқ депутатлари вилоятлар ва Тошкент шаҳар Кенгашларининг тақдимномасига биноан Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссияси (бундан буён матнда Марказий сайлов комиссияси деб юритилади) томонидан ҳар беш йилда бир марта тузилади.

Қонунчилик палатаси депутатлигига сиёсий партиялар томонидан кўрсатилган номзодлар рўйхати (бундан буён матнда партия рўйхати деб юритилади) асосида Қонунчилик палатасига сайлов ўтказиш учун Ўзбекистон Республикасининг бутун ҳудуди ягона сайлов округи ҳисобланади.

Қонунчилик палатаси депутатлари сайловини ўтказиш бўйича бир мандатли сайлов округларининг чегаралари Қорақалпоғистон Республикасининг, вилоятларнинг ва Тошкент шаҳрининг маъмурий-худудий тузилиши инобатга олинган ҳолда, қоида тариқасида, Ўзбекистон Республикасининг бутун ҳудудида сайловчилар сони тенг ҳолда белгиланади.

Маҳаллий Кенгашларга сайлов ўтказиш учун сайлов округлари халқ депутатлари вилоятлар, Тошкент шаҳар, туман (шаҳар) Кенгашларидаги депутатлик ўринларига тенг миқдорда тузилади.

Бир мандатли сайлов округидан Қонунчилик палатасига ҳамда маҳаллий Кенгашларга бўлиб ўтадиган сайловда ҳар бир сайлов округидан битта депутат сайланади.

Янги ташкил этилган вилоятнинг халқ депутатлари вилоят Кенгашига сайлов ўтказиш бўйича сайлов округлари сони Сенат томонидан белгиланади, янги ташкил этилган тумanning, шаҳарнинг халқ депутатлари туман, шаҳар Кенгашига сайлов ўтказиш бўйича сайлов округларининг сони эса ушбу Кодекс 88-моддасининг талаблари инобатга олинган ҳолда тегишли халқ депутатлари вилоят, Тошкент шаҳар Кенгаши томонидан белгиланади.

Янги ташкил этилган вилоятнинг халқ депутатлари вилоят Кенгашига сайлов ўтказиш бўйича сайлов округлари Кенгашининг тақдимномасига биноан Марказий сайлов комиссияси томонидан, янги ташкил этилган тумanning, шаҳарнинг халқ депутатлари туман, шаҳар Кенгашига сайлов ўтказиш бўйича сайлов округлари эса тегишли халқ депутатлари вилоят, Тошкент шаҳар Кенгашининг тақдимномасига биноан тегишли вилоят ва Тошкент шаҳар ҳудудий сайлов комиссияси (бундан буён матнда ҳудудий сайлов комиссияси деб юритилади) томонидан тузилади.

Маҳаллий Кенгашларга сайлов ўтказиш бўйича бир мандатли сайлов округлари тегишли ҳудудий, туман, шаҳар сайлов комиссияси томонидан, қоида тариқасида, сайловчилар сони тенг ҳолда ҳар беш йилда бир марта тузилади. Сайлов округларининг чегаралари вилоятлар, туманлар ва шаҳарларнинг маъмурий-худудий тузилиши инобатга олинган ҳолда белгиланади.

Бир мандатли сайлов округларини тузишда сайлов округларидаги сайловчилар сонининг йўл қўйилмадиган энг кўп четга чиқishi, қоида тариқасида, ўн фоиздан ошмаслиги керак.

Бир мандатли сайлов округларининг рўйхатлари уларнинг чегаралари, сайловчилар сони ва сайлов комиссияларининг жойлашган ери кўрсатилган ҳолда сайловдан камда етмиш

кун олдин тегишли сайлов комиссияси томонидан эълон қилинади»;

3) **10-модданинг матни** қуйдаги тахрирда баён этилсин:
«Сайлов участкалари туманлар ва шаҳарлар ҳокимликларининг тақдимномасига биноан ҳудудий сайлов комиссиялари томонидан беш йил муддатга тузилади. Зарур бўлган ҳолларда, сайлов участкалари туманлар ва шаҳарлар ҳокимликларининг тақдимномасига биноан қайта тузилиши, амалдаги сайлов участкаларининг чегаралари ўзгартирилиши ёки тугатилиши мумкин.

Сайловчиларга мумкин қадар кўпроқ қулайлик яратиш мақсадида сайлов участкалари туманларнинг, шаҳарларнинг, шаҳарлардаги туманларнинг чегаралари инобатга олинган ҳолда тузилади.

Ўзбекистон Республикасининг чет давлатлардаги дипломатик ва бошқа ваколатхоналари ҳузурида, ҳарбий қисмларда, санаторийларда, дам олиш уйларида, касалхоналарда ва бошқа стационар даволаш муассасаларида, олис ва бориш қийин бўлган ҳудудлардаги фуқаролар турган жойларда, қамоқда сақлаш ва озодликдан маҳрум этиш жойларида ҳам сайлов участкалари сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш даврига тузилиши мумкин. Бу сайлов участкалари улар жойлашган ердаги сайлов округларига қиради. Сайлов участкаларининг чегаралари бошқа сайлов округларининг чегараларини кесиб ўтмаслиги керак.

Ҳарбий қисмларда сайлов участкалари қисмлар ёки ҳарбий қўшилмалар командирларининг, қамоқда сақлаш ва озодликдан маҳрум этиш жойларида сайлов участкалари ушбу муассасалар ва органлар бошлиқларининг тақдимномасига биноан ҳудудий сайлов комиссиялари томонидан тузилади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ва партия рўйхати асосида Қонунчилик палатаси депутатларининг ягона сайлов округи бўйича сайловини ўтказиш учун Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигининг тақдимномасига биноан Марказий сайлов комиссияси томонидан Ўзбекистон Республикасининг чет давлатлардаги дипломатик ва бошқа ваколатхоналари ҳузурида сайлов участкалари тузилиши мумкин. Ўзбекистон Республикасидан ташқарида тузиладиган сайлов участкаларини тегишли ҳудудга бириктириш тўғрисидаги масала Марказий сайлов комиссияси томонидан ҳал этилади.

Сайлов участкалари сайловга камида олтмиш кун қолганда, қоида тариқасида, сайловчилар сони камда йигирма нафардан ва кўпи билан уч минг нафардан ошмаган ҳолда тузилади. Ҳарбий қисмларда, Ўзбекистон Республикасининг чет давлатлардаги дипломатик ва бошқа ваколатхоналари ҳузурида, шунингдек олис ва бориш қийн бўлган ҳудудлардаги фуқаролар турган жойларда, қамоқда сақлаш ва озодликдан маҳрум этиш жойларида сайлов участкалари ана шу муддатда, айрим ҳолларда эса сайловга камида етти кун қолганда тузилади.

Сайлов участкаларининг сони округлар сонидан кам бўлиши мумкин эмас.

Ҳудудий сайлов комиссияси сайлов участкаларининг тартиб рақамини белгилайди ҳамда тегишли участка сайлов комиссиясининг телефон рақамларини, жойлашган ерини ва овоз бериш биносини кўрсатган ҳолда сайловчиларни ҳар бир участканинг чегаралари тўғрисида хабардор этишни ташкил қилади.

Сайлов участкалари Ўзбекистон Республикаси Президенти, Қонунчилик палатаси депутатлари ва маҳаллий Кенгашлар депутатлари сайловлари учун ягона ҳисобланади»;

4) **11-модданинг биринчи қисми** қуйдаги тахрирда баён этилсин:

«Сайлов комиссиялари тизимига қуйдагилар қиради:
Марказий сайлов комиссияси;
ҳудудий сайлов комиссиялари;
туман ва шаҳар сайлов комиссиялари;
халқ депутатлари вилоятлар ва Тошкент шаҳар Кенгашларига сайлов ўтказиш бўйича округ сайлов комиссиялари (бундан буён матнда округ сайлов комиссиялари деб юритилади);

участка сайлов комиссиялари»;

5) **12-модданинг:**

биринчи қисми қуйдаги тахрирда баён этилсин:

«Марказий сайлов комиссияси Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг палаталари томонидан тўққиз нафар аъзодан иборат таркибда тузилади ва доимий асосда фаолият юритади. Марказий сайлов комиссиясининг бир нафар аъзоси Қорақалпоғистон Республикасининг вакили бўлади»;

учинчи қисми қуйдаги тахрирда баён этилсин:

«Марказий сайлов комиссиясининг Раиси Ўзбекистон Республикаси Президентининг тақдимномасига биноан комиссия аъзолари орасидан беш йиллик муддатга комиссия мажлисида сайланади. Айни бир шахс сурункасига икки муддатдан ортиқ Марказий сайлов комиссиясининг Раиси этиб сайланиши мумкин эмас»;

6) **13-модданинг:**

тўртинчи қисмидаги «Қонунчилик палатаси депутатлигига» деган сўзлар «Қонунчилик палатаси ва маҳаллий Кенгаш депутатлигига» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

еттинчи қисми чиқариб ташлансин;

саккизинчи ва тўққизинчи қисмлари тегишинча **еттинчи** ва **саккизинчи қисмлар** деб ҳисоблансин;

еттинчи қисми қуйдаги тахрирда баён этилсин:

«Марказий сайлов комиссиясининг аъзолари илмий, ижодий ва педагогик фаолиятдан ташқари ҳақ тўланадиган бошқа турдаги фаолият билан шуғулланиши мумкин эмас»;

7) **14-модда:**

иккинчи — йигирма учинчи хатбошилари қуйдаги мазмундаги **иккинчи — йигирма тўққизинчи хатбошилар** билан алмаштирилсин:

«Ўзбекистон Республикаси Президенти, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси, маҳаллий Кенгашлар депутатлари сайловларига тайёргарлик кўриш ва уларни ўтказишни ташкил этади;

сайлов комиссиялари тизимига бошчилик қилади, Ўзбекистон Республикасининг бутун ҳудудида ушбу Кодекснинг ижроси устидан назоратни амалга оширади, унинг бир хил тарзда қўлланилишини таъминлайди;

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови, Қонунчилик палатаси, маҳаллий Кенгашлар депутатлари сайлови юзасидан сайлов кампанияси бошланганлигини эълон қилади; сайлов комиссиялари фаолиятини услубий жиҳатдан таъминлашни амалга оширади, сайловни ташкил этиш масалалари юзасидан ўз ваколатлари доирасида қарорлар қабул қилади, йўриқномалар ҳамда низомларни тасдиқлайди, тушунтиришлар беради;

Сайлов жараёнини бошқаришининг ахборот тизимини жорий этиш ҳамда Ўзбекистон Республикаси сайловчиларининг ягона электрон рўйхатидан (бундан буён матнда Сайловчиларнинг ягона электрон рўйхати деб юритилади) фойдаланиб фаолияти бўйича умумий раҳбарликни ва мувофиқлаштиришни амалга оширади;

Қонунчилик палатаси депутатлари сайловини ўтказиш учун сайлов округларини тузади;

Ўзбекистон Республикасининг чет давлатлардаги дипломатик ва бошқа ваколатхоналари ҳузурида тузилган сайлов участкаларини тегишли ҳудудга бириктириш тўғрисидаги масалаларни ҳал этади;

ҳудудий сайлов комиссияларини тузади, уларга тегишли

ҳудудни (округни) бириктиради ҳамда ҳудудий сайлов комиссияларининг таркиби ва жойлашган манзили тўғрисидаги маълумотларни эълон қилади;

янги ташкил этилган маъмурий-худудий бирликларда маҳаллий Кенгашлар депутатлари сайловини эълон қилади; янги ташкил этилган вилоятнинг халқ депутатлари вилоят Кенгашига сайлов ўтказиш бўйича сайлов округларини тузади; сайлов комиссияларининг аъзолари ва сайлов жараёнининг бошқа иштирокчилари учун ўқишларни ташкил этади; қонунчиликда белгиланган асосларга кўра Қонунчилик палатаси депутатининг ҳамда Сенат аъзосининг ваколатларини муддатидан илгари тугатиш тўғрисида қарор қабул қилади;

сайлов комиссиялари таркибига ўзгартиришлар киритиш тартибини белгилайди;

агар сайлов комиссияларининг қарорлари ушбу Кодексга зид бўлса, ушбу қарорларни мустақил равишда ёки Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг тақдимномасига биноан бекор қилади; чет давлатларнинг, халқаро ташкилотларнинг сайловдаги кузатувчиларига мандатлар беради;

сайловга тайёргарлик кўриш ҳамда уни ўтказишга доир харажатлар сметасини ишлаб чиқади ва тасдиқлайди, пул маблағларини сайлов комиссияларига тақсимлайди, шу жумладан сиёсий партияларнинг сайловда иштирок этишини молиялаштириш учун тақсимлайди, сайлов комиссияларининг бинолар, транспорт ва алоқа воситалари билан таъминланишини назорат қилади, сайловни моддий-техник жиҳатдан таъминлашга доир бошқа масалаларни кўриб чиқади;

сиёсий партияларнинг, фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органларининг кузатувчилари, оммавий ахборот ташкилотларнинг вакиллари, бошқа давлатларнинг, халқаро ташкилотларнинг кузатувчилари учун мандат намунасини белгилайди;

тақдим этилган ҳужжатлар асосида сиёсий партияларнинг сайловда иштирок этишига ихозат бериш тўғрисида қарор қабул қилади;

Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодлар ва Қонунчилик палатаси депутатлигига номзодлар кўрсатган сиёсий партиялардан тегишли ҳужжатларни қабул қилиб олади;

Ўзбекистон Республикаси Президентлигига ва Қонунчилик палатаси депутатлигига кўрсатилган номзодларни, шунингдек партия рўйхатини белгиланган тартибда рўйхатга олади ва улар ҳақидаги маълумотлар матбуотда эълон қилинишини ташкил этади;

рўйхатга олинган номзодларга, шу жумладан партия рўйхати асосида номзодларга гувоҳномалар беради;

Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодларнинг ишончли вакилларини рўйхатга олади ҳамда уларга гувоҳномалар беради

Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодларга ва Қонунчилик палатаси депутатлигига номзодларга, шунингдек сиёсий партияларга сайловда иштирок этиши учун тенг шaroитларни таъминлайди;

Ўзбекистон Республикаси Президенти, Қонунчилик палатаси депутатлари, Сенат аъзолари ва маҳаллий Кенгашлар депутатлари сайловига доир сайлов бюллетенларининг, сайловчилар рўйхатларининг, имзо варақаларининг, сайлов комиссиялари баённомаларининг ҳамда бошқа ҳужжатларининг, сайлов қўтиларининг ва сайлов комиссиялари муҳрларининг намуналари ҳамда шаклларини, уларни сақлаш тартибини белгилайди;

сайлов бюллетенларини тайёрлаш ва сайлов участкаларига етказиш тартибини белгилайди;

сайлов комиссиялари, сиёсий партиялар, вазирликлар, давлат қўмиталари ва идоралар, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари, бошқа давлат органлари ҳамда жамоат бирлашмалари вакилларининг сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш билан боғлиқ масалалар юзасидан ахборотини эшитади;

сайловнинг яқунларини чиқаради, Ўзбекистон Республикаси бўйича овоз беришнинг умумий натижаларини аниқлайди ҳамда овоз беришда иштирок этган сайловчилар сони, ҳар бир номзод ва сиёсий партияни ёқлаб берилган овозлар сони тўғрисидаги хабарни матбуотда эълон қилади; ушбу Кодексда назарда тутилган ҳолларда, Қонунчилик палатаси, маҳаллий Кенгашлар депутатларининг ёки Сенат аъзоларининг такрорий сайлови ва бўшаб қолган ўринларга сайлов ўтказилишини, шунингдек Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловида такрорий овоз бериш ва такрорий сайлов ўтказилишини ташкил этади»;

йигирма тўртинчи — ўттиз олтинчи хатбошилари тегишнча **ўттизинчи — қирқ иккинчи хатбошилар** деб ҳисоблансин;

8) **16-модданинг еттинчи қисмидаги** «округ ва участка» деган сўзлар чиқариб ташлансин;

9) **17-модданинг:**

иккинчи қисми чиқариб ташлансин;

учинчи қисми иккинчи қисм деб ҳисоблансин;

10) **19 ва 20-моддалар** қуйдаги тахрирда баён этилсин:

«19-модда. Ҳудудий, туман ва шаҳар сайлов комиссияларини тузиш

Ҳудудий сайлов комиссиялари аъзоллигига номзодлар халқ депутатлари вилоятлар ва Тошкент шаҳар Кенгашларининг мажлисларида муҳокама қилинади ҳамда Марказий сайлов комиссиясига тасдиқлаш учун тавсия этилади.

Марказий сайлов комиссияси сайловга камида саксон кун қолганда ҳудудий сайлов комиссияларини комиссия раиси, раис ўринбосари, котибидан ва комиссиянинг саккиз – ўн саккиз нафар бошқа аъзоларидан иборат таркибда тузади.

Туман, шаҳар сайлов комиссиялари аъзоллигига номзодлар халқ депутатлари туман ва шаҳар Кенгашларининг мажлисларида муҳокама қилинади ҳамда ҳудудий сайлов комиссиясига тасдиқлаш учун тавсия этилади.

Ҳудудий сайлов комиссияси сайловга камида етмиш беш кун қолганда туман, шаҳар сайлов комиссияларини комиссия раиси, раис ўринбосари, котибидан ва комиссиянинг саккиз – ўн саккиз нафар бошқа аъзоларини кейинги сайлов кампанияси бошланганлиги эълон қилингунига қадар амалга оширади.

Янги ташкил этилган маъмурий-худудий бирликларда ҳудудий сайлов комиссияси Сенатнинг тавсиясига биноан Марказий сайлов комиссияси томонидан, туман, шаҳар сайлов комиссиялари эса тегишли халқ депутатлари вилоят, Тошкент шаҳар Кенгашининг тавсиясига биноан ҳудудий сайлов комиссияси томонидан сайловга камида олтмиш кун қолганда тузилади ҳамда ўз ваколатларини кейинги сайлов кампанияси бошланганлиги эълон қилингунига қадар амалга оширади.

Ҳудудий, туман, шаҳар сайлов комиссиялари расмий веб-сайтирида ва матбуот наشرларида ўз таркиби, манзили ва комиссиянинг телефон рақамлари тўғрисидаги маълумотларни эълон қилади.

20-модда. Ҳудудий сайлов комиссиясининг ваколатлари

Ҳудудий сайлов комиссияси:
тегишли ҳудудда Ўзбекистон Республикаси Президенти,

Қонунчилик палатаси, маҳаллий Кенгашлар депутатлари сайловларига тайёргарлик кўриш ва уларни ўтказишни ташкил этади;

тегишли ҳудудда ушбу Кодекснинг ижроси устидан назоратни амалга оширади, унинг бир хил тарзда қўлланилишини таъминлайди ҳамда сайловни ташкил этиш ва ўтказиш масалалари юзасидан тушунтиришлар беради; халқ депутатлари вилоят, Тошкент шаҳар Кенгашига сайлов ўтказиш бўйича сайлов округларини тузади, уларга ном ва тартиб рақами беради, чегараларини, сайловчилар сони, сайлов округларининг рўйхати ҳамда округ сайлов комиссиялари жойлашган ер тўғрисидаги маълумотларни эълон қилади;

туман, шаҳар ва округ сайлов комиссияларини тузади ҳамда уларнинг таркиби ва жойлашган ери тўғрисидаги маълумотларни эълон қилади;

тегишли туман, шаҳар, округ ва участка сайлов комиссиялари фаолиятига раҳбарлик қилади;

янги ташкил этилган тумanning, шаҳарнинг халқ депутатлари туман, шаҳар Кенгашига сайлов ўтказиш бўйича сайлов округларини тузади;

сайлов участкаларини тузади, округ бўйича уларнинг тартиб рақамини белгилайди, манзилини кўрсатган ҳолда уларнинг рўйхатини эълон қилади;

сайлов участкаларининг жойлашган ери ҳақида сайловчиларни хабардор қилади;

участка сайлов комиссияларини тузади ва уларнинг таркиби ҳақидаги маълумотларни эълон қилади;

туман, шаҳар, округ ва участка сайлов комиссияларининг фаолиятини йўналиштириб боради, агар уларнинг қарорлари ушбу Кодексга зид бўлса, ушбу қарорларни мустақил равишда ёки вилоят, туман, шаҳар прокурорининг тақдимномасига биноан бекор қилади;

Ўзбекистон Республикасининг ҚОНУНИ

Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига сайлов ва референдум ўтказиш тартибини янада такомиллаштиришга қаратилган ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида

(Давоми. Бошланиши 1, 2, 3-бетларда).

халқ депутатлари туман, шаҳар Кенгаши депутатлигига кўрсатилган номзодларни рўйхатга олади ва уларга гувоҳномалар беради; депутатликка номзод этиб рўйхатга олинганларнинг таржimai ҳоли ва дастурларининг асосий йўналишларини чоп этиш ҳамда участкаларга етказиб беришни таъминлайди; номзодларга ва сиёсий партияларга сайлов кампаниясида иштирок этиш учун тенг шaroитларни таъминлайди;

халқ депутатлари туман, шаҳар Кенгаши депутатлигига номзодларнинг ишончли вакилларини рўйхатга олади ва уларга тегишли гувоҳномалар беради;

участка сайлов комиссияларининг бинолар, транспорт ва aloқа воситалари билан таъминланишини назорат қилади, сайловни моддий-техник жиҳатдан таъминлашга доир бошқа масалаларни кўриб чиқади;

халқ депутатлари туман, шаҳар Кенгаши сайловига доир сайлов бюллетенларининг, сайлов комиссиялари баённомаларининг, ўз муҳрининг, сайловга оид бошқа ҳужжатларнинг тайёрланишини таъминлайди;

тегишли туман ёки шаҳар ҳудудидаги сиёсий партиялар, бошқа жамоат бирлашмалари, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари вакилларининг ҳамда корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар раҳбарларининг сайловга тайёргарлик кўриш ҳамда уни ўтказиш билан боғлиқ масалалар юзасидан ахборотини ештиради;

сайловчилар рўйхатларининг тузилишини ва ҳамма танишиб чиқиши учун тақдим этилишини назорат қилади;

участка сайлов комиссияларини сайлов бюллетенлари билан таъминлайди;

халқ депутатлари туман, шаҳар Кенгаши сайловида сайлов округлари бўйича сайлов натижаларини аниқлайди; халқ депутатлари туман, шаҳар Кенгашига ўтказилган сайлов якунларини чиқаради, сайланган депутатларни рўйхатга олади, сайлов якунлари тўғрисидаги маълумотларни ва сайланган депутатларнинг рўйхатларини матбуотда эълон қилади;

депутатларга туман, шаҳар Кенгаши депутати гувоҳномасини ва кўрак нишончини беради;

туман, шаҳар Кенгаши депутатлари такрорий сайлови, шунингдек бўшаб қолган ўринларга депутатлар сайлови ўтказилишини ташкил этади;

сайловчиларнинг ва сайлов жараёни бошқа иштирокчиларининг мурожаатларини кўриб чиқади ҳамда улар юзасидан қарорлар қабул қилади, бундан участка сайлов комиссияларининг ҳаракатлари ва қарорлари устидан берилган шикоятлар мустасно;

ушбу Кодекс талаблари бузилганлиги тўғрисидаги материалларни судга ёки тегишли ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга топширади;

сайловни ташкил этиш ва ўтказиш билан боғлиқ ҳужжатларнинг архивларга ва идоравий архивларга топширилишини таъминлайди;

халқ депутатлари туман, шаҳар Кенгашига сайлов якунлари тўғрисида тегишли халқ депутатлари туман, шаҳар Кенгашига ахборот беради;

халқ депутатлари туман, шаҳар Кенгашига сайлов якунлари тўғрисида ҳудудий сайлов комиссиясига ҳисобот беради»;

12) **21-модданинг матни** куйидаги тахрирда баён этилсин:

«Округ сайлов комиссияси тегишли ҳудудий сайлов комиссияси томонидан сайловга камда етмиш кун қолганида комиссия раиси, раис ўринбосари, котибидан ва комиссиянинг олти – саккиз нафар бошқа аъзоларидан иборат таркибда тузилади.

Округ сайлов комиссияларининг аъзолари халқ депутатлари туман ва шаҳар Кенгашларининг тавсиясига биноан тасдиқланади.

Округ сайлов комиссиясининг аъзолари жамоатчиликнинг обрў-эътиборли вакиллари орасидан тасдиқланади»;

13) **22-модданинг матни** куйидаги тахрирда баён этилсин:

«Округ сайлов комиссияси:

тегишли ҳуаудда ушбу Кодекснинг ижроси устидан назоратни амалга оширади;

участка сайлов комиссияларининг фаолиятини мувофиқлаштиради;

номзодларга сайлов кампаниясида иштирок этиш учун тенг шароитларни таъминлайди;

сайловчилар рўйхатларининг тузилишини ва ҳамма танишиб чиқиши учун тақдим этилишини кузатиб боради; сайлов округи бўйича сайлов натижаларини аниқлайди ва уларни тегишли ҳудудий сайлов комиссиясига тақдим этади;

такрорий сайлов, шунингдек бўшаб қолган ўринларга депутатлар сайлови ўтказилишини ташкил этади;

сайловчиларнинг ва сайлов жараёни бошқа иштирокчиларининг мурожаатларини кўриб чиқади ҳамда улар юзасидан қарорлар қабул қилади, бундан сайлов комиссияларининг ҳаракатлари ва қарорлари устидан берилган шикоятлар мустасно»;

14) **23-модданинг: биринчи қисмидаги** «округ» деган сўз «тегишли ҳудудий» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

иккинчи қисмидаги «сайланади» деган сўз «тасдиқланади» деган сўз билан алмаштирилсин;

учинчи қисми куйидаги тахрирда баён этилсин:

«Зарур бўлган ҳолларда, участка сайлов комиссиясининг сон таркиби белгиланган тартибда Марказий сайлов комиссияси томонидан ўзгартирилиши мумкин»;

бешинчи қисмидаги «округ» деган сўз «ҳудудий» деган сўз билан алмаштирилсин;

15) **24-модда:**

куйдаги мазмундаги **иккинчи хатбоши** билан тўлдирилсин:

«Ўзбекистон Республикаси Президенти, Қонунчилик палатаси, маҳаллий Кенгашлар депутатлари сайловларига тайёргарлик кўриш ва уларни ўтказишни ташкил этади»;

иккинчи – тўққизинчи хатбошилари тегишинча **учинчи**

– ўнинчи хатбошилар деб ҳисоблансин;

учинчи хатбошисидаги «тузади» деган сўз «аниқлайди ва тасдиқлайди» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

тўртинчи хатбошисининг ўзбекча матнидаги «ўзгартишлар» деган сўз «ўзгартиришлар» деган сўз билан алмаштирилсин;

16) **25-модданинг: номдаги «Вилоят»** деган сўз **«Худудий»** деган сўз билан алмаштирилсин;

биринчи қисмидаги «вилoят, туман ва шаҳар» деган сўзлар «ҳудудий, туман, шаҳар» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

иккинчи қисмининг биринчи хатбошисидаги «вилoят» деган сўз «ҳудудий» деган сўз билан алмаштирилсин;

куйдаги мазмундаги **учинчи – олтинчи қисм**га билан тўлдирилсин:

«Марказий сайлов комиссиясининг қарорига асосан ҳудудий сайлов комиссиясининг уч нафаргача аъзоси комиссияда доимий, қолган аъзолари жамоатчилик асосида ишлайди.

Туман ва шаҳар сайлов комиссиясининг аъзолари жамоатчилик асосида ишлайди.

Худудий сайлов комиссиясининг доимий асосда ишловчи аъзолари илмий, ижодий ва педагогик фаолиятдан ташқари ҳақ тўланадиган бошқа турдаги фаолият билан шуғулланиши мумкин эмас.

Сайлов комиссиясининг ўз фаолиятини жамоатчилик асосида амалга оширадиган аъзолари сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш даврида иш берувчининг ташаббуси билан ишдан бўшатилиши ёки уларнинг розилигисиз бошқа ишга ўтказилиши мумкин эмас»;

учинчи – олтинчи қисмлари тегишинча **еттинчи – ўнинчи қисмлар** деб ҳисоблансин;

17) **26-модда** куйидаги тахрирда баён этилсин:

«26-модда. Сайлов комиссияларининг ишини ташкил этиш ва уларнинг ваколатлари муддати

Сайлов комиссиясининг мажлиси, агар унда мажлис ўтказилаётган кундаги комиссия аъзолари умумий сонининг камида учдан икки қисми иштирок этаётган бўлса, ваколатли бўлади. Комиссия қарори очик овоз бериш орқали комиссия аъзолари умумий сонининг кўпчилик овози билан қабул қилинади. Қарорга рози бўлмаган комиссия аъзолари aloҳида фикрини баён этишга ҳaқли бўлиб, бу фикр ёзма шаклда баённомага илова қилинади. Овозлар тенг бўлиб қолган тақдирда, раислик қилувчининг овози ҳал қилувчи ҳисобланади.

Марказий сайлов комиссиясининг қарорига мувофиқ сайлов жараёни иштирокчилари томонидан сайлов комиссияларига ҳужжатларни тақдим этиш, сайлов комиссияларининг қарорларини қабул қилиш, шунингдек сайловлари ташкил этиш ва ўтказиш билан боғлиқ бошқа жараёнлар электрон шаклда амалга оширилиши мумкин.

Худудий, туман, шаҳар, округ ва участка сайлов комиссияларида иш юритиш тартиби Марказий сайлов комиссияси томонидан белгиланади.

Сайлов комиссиясининг ўз ваколатлари доирасида қабул қилган қарори куйи сайлов комиссиялари, шунингдек барча давлат органлари, сиёсий партиялар ва бошқа жамоат бирлашмалари, меҳнат жамоалари ва ҳарбий қисмлар, корхоналарнинг, муассасаларнинг ва ташкилотларнинг раҳбарлари ихро этиши учун мажбурийдир.

Комиссиянинг жамоатчилик асосида ишловчи аъзоси сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш даврида ишлаб чиқариш ёки хизмат вазифаларини баҳаришдан сайлов комиссиясининг қарорига биноан ўртача ойлик иш ҳақи сақланган ҳолда озод қилиниши мумкин.

Худудий, туман, шаҳар, округ ва участка сайлов комиссияси аъзолари Марказий сайлов комиссияси томонидан белгиланган тартибда тегишли гувоҳномага эга бўлади.

Давлат органлари ва жамоат бирлашмаларининг органлари, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, мансабдор шахслар сайлов комиссияларига ўз ваколатларини амалга оширишида кўмаклашиши, уларнинг иши учун зарур маълумотларни тақдим этиши шарт.

Давлат органлари, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш учун керакли бўлган бинолар ва жиҳозларни сайлов комиссиялари ихтиёрига бепул бериб туриши шарт.

Сайлов комиссияси сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш билан боғлиқ масалалар юзасидан давлат органларига ҳамда жамоат бирлашмаларининг органларига, корхоналарга, муассасаларга, ташкилотларга, мансабдор шахсларга мурожаат қилиш ҳуқуқига эга, улар қўйилган масалани кўпи билан уч кунлик муддатда кўриб чиқиши ва сайлов комиссиясига жавоб қайтариши шарт.

Округ ва участка сайлов комиссиялари тегишинча Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови якунлари чиқарилгандан, тегишли сайлов округларидан сайланган депутатлар Марказий сайлов комиссияси, ҳудудий, туман ва шаҳар сайлов комиссиялари томонидан рўйхатга олингандан кейин ўз фаолиятини тутатади»;

18) **27-модданинг биринчи қисми** куйидаги тахрирда баён этилсин:

«Сайлов кунига қадар ёки сайлов кuni ўн саккиз ёшга тўлган, рўйхат тузилаётган пайтда мазкур сайлов участкаси ҳудудида доимий ёки вақтинча истикомат қилаётган фуқаролар сайловчилар рўйхатига киритилади»;

19) **27-модданинг:**

бешинчи қисмидаги «Ўзбекистон Республикаси Ташки ишлар вазирлигига тақдим этади» деган сўзлар «Ўзбекистон Республикаси Ташки ишлар вазирлигига дарҳол тақдим этади» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

олтинчи қисми куйидаги тахрирда баён этилсин:

«Ўзбекистон Республикаси Ташки ишлар вазирлиги сайловчилар рўйхатига киритилган фуқаролар ҳақидаги маълумотларни шахсга доир маълумотлар соҳасидаги ваколатли давлат органига Сайловчиларнинг ягона электрон рўйхатига тегишли тузатишлар киритиш учун дарҳол тақдим этади»;

20) **28-модданинг иккинчи қисми** куйидаги тахрирда баён этилсин:

«Сайловчиларнинг ягона электрон рўйхати ваколатли давлат органлари томонидан тақдим этиладиган ахборот негизида шакллантирилади ва аниглаб турилади, шунингдек сайлов комиссиялари томонидан аниқлаштирилади»;

21) **29-модда:**

куйдаги мазмундаги **учинчи қисм** билан тўлдирилсин:

«Участка сайлов комиссияси биносида сайловчилар рўйхати ҳамма танишиб чиқиши учун кулай бўлган ҳолда тақдим этилади. Бундай рўйхатда сайловчиларнинг фақат фамилияси, исми, отасининг исми ва туғилган йили кўрсатилади»;

учинчи, тўртинчи ва бешинчи қисмлари тегишинча **тўртинчи, бешинчи ва олтинчи қисмлар** деб ҳисоблансин;

22) **31-модданинг матни** куйидаги тахрирда баён этилсин:

«Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловига, Қонунчилик палатаси депутатлари сайловига доир сайлов бюллетенининг шакли ва матни Марказий сайлов комиссияси томонидан тасдиқланади.

Маҳаллий Кенгашлар сайловига доир сайлов бюллетенининг шакли ва матни намунаси Марказий сайлов комиссияси томонидан тасдиқланади.

Номзоднинг фамилияси, исми, отасининг исми сайлов бюллетенига унинг туғилган йили ва уни номзод этиб кўрсатган сиёсий партия кўрсатилган ҳолда алифбо тартибда киритилади.

Қонунчилик палатаси депутатларининг ягона сайлов округи бўйича сайловида сайлов бюллетенига унда иштирок этаётган сиёсий партияларнинг номи, рамзий белгиси уларнинг сайловда иштирок этиши учун ихозат берилган навбатига мувофиқ кетма-кетликда киритилади.

Сайлов бюллетенида уни тўлдириш тартиби тўғрисидаги тушунтириш бўлиши керак.

Сайлов бюллетенлари давлат тилида, шунингдек тегишли ҳудудий, туман ва шаҳар сайлов комиссиясининг қарорига биноан тегишли ҳудуд аҳолисининг кўпчилиги сўзлашадиган тилларда чоп этилади.

Сайлов бюллетенларини Брайль алифбоси асосида тўлдириш учун трафаретлар тайёрланиши мумкин»;

23) **32-модданинг:**

биринчи қисми куйидаги тахрирда баён этилсин:

«Участка сайлов комиссиялари сайлов бюллетенларини овоз бериш кунига, шу жумладан муддатидан олдин овоз бериш кунига камида уч кун қолганида туман, шаҳар сайлов комиссияларидан олади. Сайлов бюллетенларининг топширилганлиги ҳамда қабул қилинганлигини туман, шаҳар ва участка сайлов комиссиясининг раиси ёки раис ўринбосари ёҳуд котиби тегишли ҳужжатда ўз имзоси билан тасдиқлайди»;

учинчи қисми куйидаги тахрирда баён этилсин:

«Участка сайлов комиссияси оладиган сайлов бюллетенларининг сони сайлов участкаси бўйича рўйхатларга киритилган сайловчилар сонига нисбатан ярим фоиздан ортиқроқ бўлиши мумкин эмас. Сайлов бюллетени ўнг томонининг юқори бурчагига участка сайлов комиссиясининг икки аъзоси имзо қўяди, имзолар участка сайлов комиссиясининг мўҳри билан тасдиқланади. Участка сайлов комиссияси томонидан тасдиқланмаган сайлов бюллетенлари овозларни санаб чиқишда ҳисобга олинмайди»;

24) **33-модда тўртинчи қисмининг учинчи хатбошиси** куйидаги тахрирда баён этилсин:

«номзодлар кўрсатишга бағишланган ййғилишларда, номзодларнинг ва сиёсий партияларнинг (вакилларининг) сайловчилар билан учрашувларида иштирок этиш»;

25) **35-модданинг иккинчи қисмидаги** «вилoят» деган сўз «ҳудудий» деган сўз билан алмаштирилсин;

26) **38-модданинг:**

иккинчи қисми куйидаги тахрирда баён этилсин:

«Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови бўйича сиёсий партия ўзининг сайловда иштирок этишига ижозат бериш тўғрисида қарор қабул қилингандан кейингина сайловчиларнинг имзосини тўплашга ҳақли. Бу санага қадар тўпланган имзолар ҳисобга олинмайди»;

учинчи қисмидаги «номзодлари» деган сўз «кўрсатилган номзодларни» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

27) **8-бoбнинг номи** куйидаги тахрирда баён этилсин:

«8-бoб. Номзодларни ва уларнинг ишончли вакиллари, партиялар рўйхатини рўйхатга олиш, уларнинг ҳуқуқий мақoми»;

28) **40-модданинг биринчи қисми** куйидаги тахрирда баён этилсин:

«Ўзбекистон Республикаси Президентлигига ва бир мандатли сайлов округлари бўйича Қонунчилик палатаси депутатлигига кўрсатилган номзодлар Марказий сайлов комиссияси томонидан рўйхатга олинади, маҳаллий Кенгашлар депутатлигига кўрсатилган номзодларни рўйхатга олишни эса тегишли ҳудудий, туман ва шаҳар сайлов комиссияси амалга оширади»;

29) куйидаги мазмундаги **40'-модда** билан тўлдирилсин:

«40'-модда. Партия рўйхатини рўйхатга олиш

Партия рўйхати Марказий сайлов комиссияси томонидан рўйхатга олинади. Партия рўйхатини рўйхатга олиш учун тегишли ҳужжатлар сиёсий партиянинг ваколатли вакили томонидан рўйхатга олиш муддати тугашига камида етти кун қолгунга қадар Марказий сайлов комиссиясига тақдим этилади.

Партия рўйхатини белгиланган тартибда рўйхатга олиш сайловга ўттиз беш кун қолганида тугалланади.

Партия рўйхатида номзодларнинг фамилияси, исми, отасининг исми, туғилган санаси, касби, лавозими (машгулотининг тури), иш ва яшаш жойи, партияга мансублиги, жисмоний шахснинг шахсий идентификация рақами кўрсатилади.

Партия рўйхати белгиланган тартибда рўйхатга олингандан кейин беш кунлик муддатда Марказий сайлов комиссияси рўйхатга олинганлик тўғрисидаги хабарни сиёсий партиянинг номи, рўйхатга олинган номзодларнинг фамилияси, исми, отасининг исми, туғилган санаси, эғаллаб турган лавозими (машгулотининг тури), иш ва яшаш жойини кўрсатган ҳолда эълон қилади.

Партия рўйхати белгиланган тартибда рўйхатга олингандан кейин, ушбу рўйхатга киритилганлар депутатликка номзод мақомини олади ва уларга гувоҳнома берилади.

Рўйхатга олинган партия рўйхатига ўзгартиришлар киритишга йўл қўйилмайди, бундан ушбу Кодекснинг 42'-моддасида назарда тутилган ҳоллар мустасно»;

30) **41-модданинг:**

номи ва биринчи қисми куйидаги тахрирда баён этилсин:

«41-модда. Номзодлар ва сиёсий партиялар фаолиятининг қафoлатлари

Рўйхатга олинган барча номзодлар, сайловда иштирок этувчи сиёсий партиялар тенг ҳуқуқларга эга бўлади»;

иккинчи қисмидаги «Номзодлар» деган сўз «Номзодлар, сиёсий партияларнинг вакиллари» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

31) **42-модда:**

биринчи қисмининг биринчи жумласи куйидаги тахрирда баён этилсин:

«Сиёсий партия у ёки бу шахсни номзод этиб кўрсатиш тўғрисидаги, шу жумладан партия рўйхати бўйича ўз қарорини сайловга кечи билан ўн беш кун қолганида бекор қилиш ҳуқуқига эга, бу шахс тегишли сайлов комиссияси томонидан номзодлик мақомидан маҳрум этилиши мумкин»;

тўртинчи қисми биринчи жумласининг ўзбекча матнидаги «нашр этилган» деган сўзлар «чоп этилган» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

32) куйидаги мазмундаги **42'-модда** билан тўлдирилсин:

«42'-модда. Депутатликка номзодни партия рўйхатида чиқариш

Партия рўйхатига киритилган номзодлар ушбу рўйхатдан куйидаги асосларга кўра чиқарилиши мумкин:

1) номзоднинг ўз хошияига кўра берган аризасига асосан;

2) номзод ихтиёрий равишда сиёсий партия аъзолигидан чиққан тақдирда;

3) ушбу Кодекснинг 42-моддасида назарда тутилган тартибда номзодлик мақомидан маҳрум этилганда;

4) ушбу Кодекс 71-моддасининг иккинчи қисмида назарда тутилган асослар вужудга келган тақдирда;

5) номзоднинг бошқа партия рўйхатида ҳам номзоди кўрсатилганлиги аниқланганда;

6) номзод бошқа сиёсий партиянинг аъзоси эканлиги аниқланганда;

7) номзод вафот этганда;

8) номзоднинг бир мандатли сайлов округидан ҳам номзоди кўрсатилганлиги аниқланганда»;

33) **44-модда:**

куйдаги мазмундаги **иккинчи қисм** билан тўлдирилсин: «Номзодлар, уларнинг ишончли

Ўзбекистон Республикасининг ҚОНУНИ

Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига сайлов ва референдум ўтказиш тартибини янада такомиллаштиришга қаратилган ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида

◄ (Давоми. Бошланиши 1, 2, 3, 4-бетларда).

етмиш беш нафари бир мандатли сайлов округлари бўйича сайланади;

етмиш беш нафари ягона сайлов округи бўйича сиёсий партияларга берилган овозларга мутаносиб равишда партия рўйхати асосида сайланади»;

46) **70-модданинг учинчи, тўртинчи ва бешинчи қисмлари** қуйидаги мазмундаги **учинчи – ўнинчи қисмлар** билан алмаштирилсин:

«Сиёсий партиялар:

бир мандатли сайлов округлари бўйича депутатликка етмиш беш нафар номзод, яъни ҳар бир сайлов округидан биттадан депутатликка номзод кўрсатишга;

партия рўйхати бўйича етмиш беш нафардан кам бўлмаган, юз нафардан кўп бўлмаган депутатликка номзод кўрсатишга ваколатлидир.

Бир мандатли сайлов округларида айнаи бир шахс фақат битта сайлов округидан депутатликка номзод этиб кўрсатилиши мумкин.

Партия рўйхатига киритилган номзодлар ушбу сиёсий партиянинг аъзолари ёки партиясиз бўлиши мумкин. Бошқа сиёсий партиянинг аъзолари ушбу рўйхатга киритилиши мумкин эмас.

Айни бир номзод фақат битта партия рўйхатига киритилиши мумкин.

Бир мандатли сайлов округлари бўйича кўрсатилган номзодлар партия рўйхатига киритилиши мумкин эмас.

Депутатликка номзодларни танлаш тартиби сиёсий партиялар томонидан белгиланади.

Аёлларнинг сони бир мандатли сайлов округлари бўйича, шунингдек партия рўйхати асосида сиёсий партиядан кўрсатилган депутатликка номзодлар сонининг камида қирқ фоизини ташкил этиши керак. Бунда партия рўйхатидаги кетма-кетликда камида ҳар беш нафар номзоднинг икки нафари аёл киши бўлиши лозим.

Сиёсий партиялар ўз партияси аъзоларини ёки партиясизларни депутатликка номзод этиб кўрсатишга ваколатлидир. Депутатликка номзодлар кўрсатиш ҳамда партия рўйхатини шакллантириш тўғрисида баённома тузилади»;

47) **72-модда:**

номи қуйидаги тахрирда баён этилсин:

«72-модда. Қонунчилик палатаси депутатлигига номзодларни ва партия рўйхатини рўйхатга олиш учун тақдим этиладиган ҳужжатлар»;

биринчи қисмининг учинчи, тўртинчи ва бешинчи хатбошилари қуйидаги мазмундаги **учинчи ва тўртинчи хатбошилар** билан алмаштирилсин:

«сиёсий партия юқори органи мажлисининг бир мандатли сайлов округи бўйича депутатликка номзодлар кўрсатиш, шунингдек партия рўйхати асосида кўрсатилган депутатликка номзодлар тўғрисидаги баённомаси, унда депутатликка номзоднинг фамилияси, исми, отасининг исми, туғилган санаси, касби, лавозими (машғулотининг тури), иш ва яшаш жойи, партияга мансублиги, жиомоний шахсининг шахсий идентификация рақами, шунингдек бир мандатли сайлов округи бўйича сайлов округининг номи ва тартиб рақами кўрсатилади;

депутатликка номзоди кўрсатилган шахснинг ўз номзоди тегишли бир мандатли сайлов округидан овозга қўйилишига ёки партия рўйхатига киритилишига рози эканлиги, башарти у Қонунчилик палатаси депутати этиб сайлангудек бўлса, эгаллаб турган лавозимидан бўйша тўғрисидаги аризаси»;

48) **73-модданинг** матни қуйидаги тахрирда баён этилсин: «Марказий сайлов комиссияси бир мандатли сайлов округлари бўйича ҳудудий сайлов комиссияларидан олинган баённомалар асосида Қонунчилик палатасига сайланган депутатларни рўйхатга олади.

Ягона сайлов округидан сайланган депутатларни рўйхатга олиш ушбу Кодекснинг 96¹-моддасига мувофиқ Марказий сайлов комиссияси томонидан амалга оширилади.

Депутат этиб сайланган шахслар Марказий сайлов комиссияси томонидан рўйхатга олинган пайтдан эътиборан Қонунчилик палатаси депутати мақомига эга бўлади.

Қонунчилик палатаси депутати этиб сайланган шахслар Марказий сайлов комиссиясига Қонунчилик палатаси депутатининг мақомига тўғри келмайдиган вазифаларни ўз зиммасидан соқит қилганлиги тўғрисида ёзма шаклда маълум қилиши шарт.

Қонунчилик палатаси депутатларига улар рўйхатга олинган кундан эътиборан ўн кун ичида Марказий сайлов комиссияси томонидан гувоҳнома ва кўкрак нишони берилади»;

49) **74-модда** қуйидаги тахрирда баён этилсин:

«74-модда. Бир мандатли сайлов округлари бўйича бўшаб қолган ўринларга Қонунчилик палатаси депутатлари сайловини ўтказиш

Бир мандатли сайлов округларидан сайланган депутатларнинг ваколатлари муддатидан олдин тугатилган ҳолларда, тегишли сайлов округларида янги сайлов ўтказилади.

Сайлов Марказий сайлов комиссияси томонидан сайлов ўтказилишига камида бир ой қолганида тайинланади ва ушбу Кодекснинг талабларига риоя қилган ҳолда ташкил этилади. Бир мандатли сайлов округлари бўйича бўшаб қолган ўринларга Қонунчилик палатаси депутатлари сайловига тайёргарлик қўриш ҳамда уни ўтказишга доир тадбирларни амалга ошириш муддатлари Марказий сайлов комиссияси томонидан белгиланади.

Қонунчилик палатаси ваколат муддатининг тугашига олти ойдан кам вақт қолганида бир мандатли сайлов округидан сайланган Қонунчилик палатаси депутатининг ўрни бўшаб қолган тақдирда, ушбу бўшаб қолган ўринга янги депутат сайлови ўтказилмаслиги мумкин»;

50) қуйидаги мазмундаги **74²-модда** билан тўлдирилсин:

«74²-модда. Партия рўйхати асосида шакллантирилган ва бўшаб қолган Қонунчилик палатаси депутатлари ўрини тўлдириш

Партия рўйхати асосида шакллантирилган ва бўшаб қолган Қонунчилик палатаси депутатлари ўрни тегишли сиёсий партиянинг рўйхатдан ўтказилган партия рўйхатидаги мандатга эга бўлмаган номзодлари ҳисобидан тўлдирилади.

Депутатлиги ўрни бўшаб қолганидан кейин беш кун ичида Марказий сайлов комиссияси тегишли партия рўйхатидаги тартиб рақами бўйича мандат олмаган биринчи номзодга депутат сифатида рўйхатга олиниши ҳақида хабарнома юборади.

Хабарни олган номзод ушбу Кодекс 96¹-моддасининг ўнинчи қисмида назарда тутилган талабларни бажарган тақдирда, Марказий сайлов комиссияси номзодни Қонунчилик

палатасига депутат сифатида рўйхатга олади ҳамда беш кун ичида гувоҳнома ва кўкрак нишонини беради.

Агар номзод депутат бўлишдан воз кечса ёки ушбу Кодекс 96¹-моддасининг ўнинчи қисмида назарда тутилган талабларни бажармаса, Марказий сайлов комиссияси тегишли партия рўйхатидаги тартиб рақами бўйича мандат олмаган кейинги номзодга хабарнома юборади.

Ушбу модданинг тўртинчи қисмида назарда тутилган тартиб бўшаб қолган депутатлик мандати тўлдирилгунга қадар амалга оширилади»;

51) **75-модданинг: иккинчи қисмидаги** «олти кишидан» деган сўзлар «тўрт кишидан» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

учинчи қисмидаги «ўн олти нафар аъзоси» деган сўзлар «тўққиз нафар аъзоси» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

52) **79-модданинг саккизинчи қисмидаги** «олти» деган сўз «тўрт» деган сўз билан алмаштирилсин;

53) **88-модданинг матни** қуйидаги тахрирда баён этилсин:

«Маҳаллий Кенгашларга сайлов ҳудудий бир мандатли сайлов округлари бўйича кўппартиявийлик асосида беш йил муддатга ўтказилади.

Халқ депутатлари вилоятлар ва Тошкент шаҳар Кенгашларидаги депутатлик ўринлари сони аҳоли сонидан келиб чиққан ҳолда тегишли маҳаллий Кенгаш томонидан қуйидагича белгиланади:

аҳоли сони икки миллион нафаргача бўлган ҳудудларда – ўттизтадан қирқтагача; аҳоли сони икки миллиондан уч миллион нафаргача бўлган ҳудудларда – қирқтадан элликтагача; аҳоли сони уч миллион нафардан ортиқ бўлган ҳудудларда – элликтадан олтимштагача.

Халқ депутатлари туман ва шаҳар Кенгашларидаги депутатлик ўринлари сони аҳоли сонидан келиб чиққан ҳолда тегишли маҳаллий Кенгаш томонидан қуйидагича белгиланади: аҳоли сони ўттиз минг нафаргача бўлган ҳудудларда – ўн бештагача; аҳоли сони ўттиз мингдан юз минг нафаргача бўлган ҳудудларда – қирқтадан элликтагача; аҳоли сони уч миллион нафардан ортиқ бўлган ҳудудларда – элликтадан олтимштагача.

Халқ депутатлари туман ва шаҳар Кенгашларидаги депутатлик ўринлари сони аҳоли сонидан келиб чиққан ҳолда тегишли маҳаллий Кенгаш томонидан қуйидагича белгиланади:

аҳоли сони ўттиз минг нафаргача бўлган ҳудудларда – ўн бештагача;

аҳоли сони ўттиз мингдан юз минг нафаргача бўлган ҳудудларда – йигирматадан йигирма бештагача;

аҳоли сони уч юз минг нафардан ортиқ бўлган ҳудудларда – йигирма бештадан ўттизтагача.

Ҳудудий ва бошқа маҳаллий шароитлардан келиб чиқиб, халқ депутатлари вилоятлар, Тошкент шаҳар, туман ва шаҳар Кенгашларидаги депутатлик ўринлари сонига ушбу модданинг иккинчи ва учинчи қисмларида белгиланган норма доирасида Сенат томонидан ўзгартириш киритилиши мумкин.

Сайлов округининг ҳудуди бошқа маъмурий-ҳудудий бирлик тарихибага ўтказилганда ёки унинг ҳудудида янги маъмурий-ҳудудий бирлик ташкил этилган тақдирда, ушбу сайлов округидан сайланган депутатнинг ваколатлари саклаб қолинади. Бунда депутат сайлов округининг ҳудуди жойлашган халқ депутатлари Кенгаши ёҳуд янги ташкил этилган маъмурий-ҳудудий бирликда шакллантирилган халқ депутатлари Кенгаши таркибига киради, депутатнинг ваколатлари муддати эса мазкур халқ депутатлари Кенгашининг ваколатлари муддатига мувофиқ бўлади. Бундай ҳолларда депутатлик ўринлари сони ушбу модда иккинчи ва учинчи қисмларида белгиланган нормадан ошиши ёки камайишига йўл қўйилиши мумкин.

Янгидан ташкил этилган маъмурий-ҳудудий бирликларда маҳаллий Кенгашларга сайлов халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашларига навбатдаги умумий сайловларга қадар қолган даврдан ошмайдиган муддатга ўтказилади»;

54) **89-модда:** **биринчи қисмининг биринчи ва иккинчи хатбошилари** қуйидаги тахрирда баён этилсин:

«Депутатликка номзодлар кўрсатиш учун сиёсий партия сайловга камида етмиш кун қолганида тегишли ҳудудий, туман, шаҳар сайлов комиссиясига, маҳаллий Кенгашларга сайловлар Қонунчилик палатаси депутатлари сайлови билан бир вақтда ўтказилганда эса Марказий сайлов комиссиясига қуйидаги ҳужжатларни тақдим этиши керак:

сайловда иштирок этиш тўғрисида сиёсий партия раҳбари ёки партиянинг тегишли вилоят, туман, шаҳар органи раҳбари томонидан имзоланган ариза»;

иккинчи қисмидаги «тегишли вилоят, туман, шаҳар сайлов комиссияси» деган сўзлар «тегишли сайлов комиссияси» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

55) **91-модданинг бешинчи қисмидаги** «ўттиз фоизини» деган сўзлар «қирқ фоизини» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

56) **92-модда:**

биринчи қисмининг:

биринчи хатбошисидаги «вилоят» деган сўз «ҳудудий» деган сўз билан алмаштирилсин;

учинчи, тўртинчи ва бешинчи хатбошилари қуйидаги мазмундаги **учинчи ва тўртинчи хатбошилар** билан алмаштирилсин:

«сиёсий партия тегишли органи мажлисининг маҳаллий Кенгашлар депутатлигига номзодлар кўрсатиш тўғрисидаги баённомаси, унда депутатликка номзоднинг фамилияси, исми, отасининг исми, туғилган санаси, касби, лавозими (машғулотининг тури), иш ва яшаш жойи, партияга мансублиги, жиомоний шахсининг шахсий идентификация рақами, шунингдек бир мандатли сайлов округи бўйича сайлов округининг номи ва рақами кўрсатилади;

маҳаллий Кенгаш депутатлигига номзоди кўрсатилган шахснинг ўз номзоди тегишли бир мандатли сайлов округидан овозга қўйилишига рози эканлиги, ушбу Кодекс 90-моддасининг учинчи қисмида кўрсатиб ўтилган шахсларнинг, башарти улар маҳаллий Кенгашлар депутатлари этиб сайлангудек бўлса, эгаллаб турган лавозимидан бўшаш тўғрисидаги аризаси»;

иккинчи қисмидаги «вилоят» деган сўз «ҳудудий» деган сўз билан алмаштирилсин;

учинчи қисмидаги «Вилоят» деган сўз «Ҳудудий» деган сўз билан алмаштирилсин;

тўртинчи қисмидаги «Вилоят» деган сўз «Ҳудудий» деган сўз билан алмаштирилсин;

бешинчи қисмидаги «Вилоят» деган сўз «Худудий» деган сўз билан алмаштирилсин;

57) қуйидаги мазмундаги **92¹-модда** билан тўлдирилсин:

«92¹-модда. Маҳаллий Кенгашларга сайланган депутатларни рўйхатга олиш

Ҳудудий сайлов комиссияси округ сайлов комиссияларидан олинган баённомалар асосида, туман ва шаҳар сайлов комиссиялари участка сайлов комиссияларидан олинган баённомалар асосида тегишли маҳаллий Кенгашга сайланган депутатларни рўйхатга олади.

Депутат этиб сайланган шахслар тегишли ҳудудий, туман, шаҳар сайлов комиссияси томонидан рўйхатга олинган пайтдан эътиборан тегишли маҳаллий Кенгаш депутати мақомига эга бўлади.

Ушбу Кодекс 90-моддасининг учинчи қисмида кўрсатиб ўтилган, маҳаллий Кенгаш депутати этиб сайланган шахслар тегишинча ҳудудий, туман, шаҳар сайлов комиссиясига депутатнинг мақомига тўғри келмайдиган вазифаларни ўз зиммасидан соқит қилганлиги тўғрисида ёзма шаклда хабар қилиши шарт.

Маҳаллий Кенгашлар депутатларига тегишли ҳудудий, туман, шаҳар сайлов комиссияси томонидан рўйхатга олинган кундан бошлаб ўн кун ичида гувоҳнома ва кўкрак нишони берилади»;

58) **93-модданинг биринчи ва иккинчи қисмлари** қуйидаги тахрирда баён этилсин:

«Депутатларнинг ваколатлари муддатидан олдин тугатилган ҳолларда тегишли сайлов округларида янги сайлов ўтказилади.

Сайлов Марказий сайлов комиссияси томонидан сайлов ўтказилишига камида бир ой қолганида тайинланади ва ушбу Кодекснинг талабларига риоя этилган ҳолда ташкил этилади. Сайловга тайёргарлик қўриш ҳамда уни ўтказишга доир тадбирларни амалга ошириш муддатлари Марказий сайлов комиссияси томонидан белгиланади»;

59) **93¹-модданинг:**

биринчи қисмидаги «ўтказилади» деган сўз «эълон қилинади» деган сўз билан алмаштирилсин;

иккинчи қисми қуйидаги тахрирда баён этилсин:

«Янги ташкил этилган маъмурий-ҳудудий бирликларда маҳаллий Кенгашлар депутатлари сайлови Марказий сайлов комиссияси томонидан сайлов ўтказилишига камида икки ой қолганида тайинланади ва ушбу Кодекснинг талабларига риоя этилган ҳолда ташкил этилади. Сайловга тайёргарлик қўриш ҳамда уни ўтказишга доир тадбирларни амалга ошириш муддатлари Марказий сайлов комиссияси томонидан белгиланади»;

60) **94-модданинг:**

биринчи қисмидаги «шахсларнинг умумий сонини» деган сўзлар «сайловчиларнинг умумий сонини» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

иккинчи қисмидаги «номзод» деган сўз «номзод ва сиёсий партия» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

учинчи қисмининг иккинчи хатбошисидаги «ҳар бир номзодни» деган сўзлар «ҳар бир номзодни ва сиёсий партияни» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

тўртинчи қисмининг ўзбекча матнидаги «ва масалалар» деган сўзлар қияриб ташлансин;

61) **95-модда** қуйидаги тахрирда баён этилсин:

«95-модда. Округ (ҳудуд) бўйича сайлов натижаларини ва сиёсий партияларга берилган овозларни аниқлаш

Округ (ҳудуд) бўйича сайлов натижалари фақат участка сайлов комиссияларининг тақдим этилган баённомалари асосида аникланади. Ҳудудий, туман, шаҳар ва округ сайлов комиссияси:

округ (ҳудуд) бўйича сайловчилар рўйхатига киритилган сайловчиларнинг умумий сонини;

сайлов бюллетенларини олган сайловчилар сонини;

овоз беришда иштирок этган сайловчилар сонини; ҳар бир номзод ва сиёсий партияни ёқлаб берилган овозлар сонини;

ҳаққий эмас деб топилган сайлов бюллетенлари сонини аниқлайди.

Участка сайлов комиссиясининг баённомасида акс эттирилган, овозларни санаб чиқши чоғида номувофикликлар аниқланган тақдирда, ҳудудий, туман, шаҳар ва округ сайлов комиссияси ўз мажлисида участка сайлов комиссиясига ушбу номувофикликларни бартараф этишни тақлиф қилишга ҳақли.

Тегшли округ (ҳудуд) бўйича сайлов натижалари ҳудудий, туман, шаҳар ва округ сайлов комиссиясининг мажлисида аникланади ва баённомага киритилади. Баённома ҳудудий, туман, шаҳар ва округ комиссиясининг раиси, раис ўринбосари, котиби, бошқа аъзолари томонидан имзоланади. Мазкур баённоманинг қўчирма нусхаси ҳамма танишиб чиқishi учун дарҳол ҳудудий, туман, шаҳар ва округ сайлов комиссияси биносига камида қирқ саккиз соат муддатга осиб қўйилади. Ўзбекистон Республикаси Президенти ва Қонунчилик палатаси депутатлари сайловига оид баённомалар ҳудудий сайлов комиссияси томонидан Марказий сайлов комиссиясига, халқ депутатлари вилоятлар ва Тошкент шаҳар Кенгашларига округ бўйича сайлов натижаларига оид баённомалар округ сайлов комиссияси томонидан ҳудудий сайлов комиссиясига тақдим этилади»;

62) **96-модда:**

биринчи қисмининг:

биринчи хатбошиси қуйидаги тахрирда баён этилсин:

«Марказий сайлов комиссияси ҳудудий сайлов комиссияларининг келиб тушган баённомалари асосида, ҳудудий сайлов комиссияси округ сайлов комиссияларининг келиб тушган баённомалари асосида, туман ва шаҳар сайлов комиссияси эса келиб тушган участка сайлов комиссияларининг баённомалари асосида»;

бешинчи хатбошисидаги «ҳар бир номзодни» деган сўзлар «ҳар бир номзодни ва сиёсий партияни» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

иккинчи қисмидаги «Сайловда» деган сўз «Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловда» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

бешинчи – тўққизинчи қисмлари қуйидаги мазмундаги **бешинчи – ўнинчи қисмлар** билан алмаштирилсин:

«Сайловда:

бир мандатли сайлов округлари бўйича овоз беришда иштирок этган сайловчиларнинг бошқа номзодларга нисбатан кўпроқ овозини олган номзод бўлган деб ҳисобланади;

Қонунчилик палатасига сайловда ягона сайлов округи бўйича овоз беришда иштирок этган сайловчиларнинг камида етти фоиз овозини олган сиёсий партиялар белгиланган тартибда мандатга эга бўлади.

Сайлов, агар унда сайловчилар рўйхатига киритилган сайловчиларнинг ўттиз уч фоизидан ками иштирок этган бўлса, ўтмаган деб топилади. Шунингдек, Қонунчилик палатасига ягона сайлов округи бўйича ўтказилган сайловда иштирок этган сиёсий партияларнинг ҳеч бири сайловда иштирок этган сайловчиларнинг камида етти фоиз овозини тўппамаган бўлса, ягона сайлов округи бўйича сайлов ўтмаган деб топилади.

Сайлов давомида йўл қўйилган, овоз бериш яқунларига таъсир қилган қондабузарликлар сабабли сайлов умуман ёки айрим сайлов округлари (ҳудудлари) бўйича ёҳуд айрим сайлов участкалари бўйича ҳақиқий эмас деб топилиши мумкин. Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини, Қонунчилик палатасига сайловни ҳақиқий эмас деб топиш тўғрисидаги қарор Марказий сайлов комиссияси томонидан қабул қилинади ва сайлов яқунлари эълон қилинган кундан эътиборан беш кун ичида бу қарор устидан Ўзбекистон Республикаси Олий судига шикоят қилиниши мумкин.

Маҳаллий Кенгашларга ўтказилган сайловни ҳақиқий эмас деб топиш тўғрисидаги қарор тегишли сайлов комиссияси томонидан қабул қилинади ва овоз бериш яқунлари эълон

қилинган кундан эътиборан беш кун ичида бу қарор устидан судга шикоят қилиниши мумкин.

Айрим сайлов участкалари бўйича (Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови учун – ҳудудлар бўйича ҳам) сайлов ҳақиқий эмас деб топилган тақдирда, шундай участкалар (ҳудудлар, округлар) бўйича овоз бериш натижалари, агар бу натижаларсиз ҳам сайлов умуман бўлиб ўтган деб топилиши мумкин бўлса, тегишли сайлов комиссиясининг қарорига биноан сайловнинг умумий натижаларидан қияриб ташланади.

Тегшли сайлов комиссияси овоз бериш яқунлари бўйича баённома тузади ва қарор қабул қилади»;

63) қуйидаги мазмундаги **96¹-модда** билан тўлдирилсин:

«96¹-модда. Ягона сайлов округи бўйича Қонунчилик палатасига сайлов натижаларини аниқлаш ва депутатлик ўринларини тақсимлаш тартиби

Ягона сайлов округи бўйича сайланадиган Қонунчилик палатасининг депутатлик ўринлари ушбу сайловда иштирок этган сайловчилар овозларининг етти ва ундан

Давра суҳбати

ТАДБИРКОРЛИКДА
ТАЪМИНОТ ЗАНЖИРИ ВА
ИНСОН ҲУҚУҚЛАРИ

Куни кеча Одам савдосига ва мажбурий меҳнатга қарши курашиш бўйича миллий комиссия, Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Миллий маркази ҳамда ЕХТнинг мамлакатимиздаги ваколатхонаси ҳамкорлигида тегишли давлат ташкилотлари вакиллари ва ишбилармонлар иштирокida “Тадбиркорликда таъминот занжири бўйича инсон ҳуқуқларига рияз этилишини қўллаб-қувватлашдаги мавжуд муаммолар ва уларнинг ечимлари” мавзuida давра суҳбати ташкил этилди.

Мазкур тадбир Ўзбекистонда ЕХТнинг лойиҳаларини амалга ошириш бўйича 2023 — 2024 йилларга мўлжалланган “Йўл харитаси” ижросини таъминлаш ва “Ўзбекистонда одам савдосига қарши курашишнинг миллий институционал асосларини янада ривожлантиришга қўмаклашиш” лойиҳаси ижроси доирасида ўтказилди.

Таъминот занжирида инсон ҳуқуқларини ҳурмат қилишни таъминлаш борасида давлат органлари вакиллари ва тадбиркорлик субъектлари ўртасида тажриба алмашиш ва мулоқотни йўлга қўйиш ҳамда улар ўз фаолиятининг турли босқичида инсон ҳуқуқларига рияз этишда дуч келадиган қийинчилик ва муаммоларнинг олдини олиш масалалари давра суҳбати иштирокчилари диққат марказида бўлди.

Айтилганидек, мамлакатимизда охириги йилларда одам савдосига қарши курашишда тизимли ишловлар амалга оширилиб, ушбу иллатга қарши курашиш борасида аниқ натижаларга эришилди,

соҳада мавжуд муаммоларни бартараф этиш бўйича халқаро тузилмалар, хусусан, Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилоти ҳамда фукарорлик жамияти институтлари билан кенг қўламли ишлар олиб борилаётир.

Шунингдек, давра суҳбатидда одам савдосига қарши курашишда давлат узаъро тажриба алмашиш ва ҳамкорлиқни кучайтириш ҳамда БМТнинг Инсон ҳуқуқлари нуктаи назаридан тадбиркорлик фаолиятининг асосий тамойилларини амалга ошириш бўйича 2023 — 2025 йилларга мўлжалланган миллий ҳаракатлар режаси доирасида аниқ амалий тақлиф ва ҳулосалар кенг муҳокама қилинди.

Тадбир якунида Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилоти доирасида одам савдоси ва мажбурий меҳнатга қарши курашиш борасида парламентлар, ҳукуматлар, тегишли давлат идоралари ҳамда тадбиркорлик субъектлари ўртасида алоқаларни янада ривожлантириш бўйича келишувга эришилди.

«Халқ сўзи».

Фарғонада етиштирилган
250 тонна узум
Нью-Йоркка етказилади

Ушбу омиллар сабаб юртимиздан узумнинг янада каттароқ партиясини етказиш бўйича музокара бошланган эди. Унинг натижасида шу йилнинг 14 декабрь куни АҚШнинг “E.L.A. Superior Produce Inc.” ва Фарғона вилоятидаги “Серахун” масъулияти чекланган жамияти ўртасида умумий қиймати 2 миллион долларга тенг қўшимча экспорт шартномаси имзоланди.

Ҳужжатга мувофиқ, фарғоналик дехқонлар томонидан етиштирил-

ган 250 тонна узум ҳаво транспорти орқали Нью-Йорк шаҳрига етказилади ва “NetCost” озиқ-овқат савдо тармоқларида сотилади.

Ўзбек дипломатлари, айни чоғда мамлакатимиздан қуритилган меваларнинг АҚШ ва Канада давлатларига экспортини йўлга қўйиш бўйича музокараларни давом эттирмақда.

«Дунё» АА.
ВошingtonКОРРУПЦИЯГА ҚАРШИ КУРАШИШДАГИ ҲАМКОРЛИК
ЯНГИ БОСҚИЧДА ДАВОМ ЭТТИРИЛАДИ

2016 йилда тараққиётнинг янги даврини бошлаган Ўзбекистон бугун бутун дунё, айниқса, минтақада сиёсий музокара ҳамда фаол мулоқотлар учун муҳим майдон сифатида ўзини намойён қилмоқда. Шунингдек, давлатимиз раҳбари минтақавий ва халқаро даражада қатор ташаббусларни илгари суриб, улар жаҳон ҳамжамияти томонидан фаол қўллаб-қувватланмоқда.

Акс садо

Айни вақтда коррупцияга қарши курашиш соҳасидаги энг муҳим тадбирлардан бири — “Коррупцияга қарши кураш соҳасида ютуқлари учун” халқаро мукофотининг тантанали тақдирлаш маросимининг Тошкент шаҳрида ўтказилаётгани бунинг аққол мисолидир.

Мазкур глобал мукофот 2015 йилда Қатар ҳукумати ҳамда БМТ шафелигида Қонун устуворлигини таъминлаш ва коррупцияга қарши курашиш бўйича маркази томонидан таъсис этилган ҳамда Санкт-Петербургда бўлиб ўтган Коррупцияга қарши курашиш идоралари халқаро ассоциацияси (ΙΑΑСА)нинг VIII конференциясида Қатар Давлати Амири шайх Тамим бин Ҳамад Ол Соний томонидан эълон қилинган.

Халқаро мукофот коррупцияга қарши кураш соҳасига ўзини бағишлаган ҳамда мазкур йўналишда илгор янгиликларни жорий этган шахслар ва ташкилотларга берилади. Шу пайтга қадар мазкур нуфузли мукофот билан тақдирлаш маросимлари 6 маротаба (Женева, Вена, Пуэрта-Вик, Кигали, Тунис ҳамда Доха шаҳарларида) ўтказилган бўлиб, унда 36 мамлакатдан 42 нафар муносиб тақдирланган.

Мукофотнинг бу йилги тақдирлаш маросимини Ўзбекистонда ўтказиш тўғрисидаги қарор Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг Қатар Давлатига таширфи давомида қабул қилинган эди. Ушбу қарорга келинишига эса бир қатор омиллар туртки бўлди.

Биринчидан, давлат раҳбарининг сиёсий иродаси билан бошланган ортга қайтмас ислохотлар қаторида коррупцияга қарши курашиш давлат сиёсати даражасига кўтарилди. Унинг доирасида коррупцияга қарши курашишнинг ҳуқуқий ҳамда институционал асослари яратилди.

Хусусан, ушбу иллатга қарши курашиш бўйича янги, замонавий превентив механизмлар жорий этилмоқда,

дават органлари фаолиятининг очиқлигини таъминлаш, давлат хизматларини соддалаштириш ва бюрократияни камайитиришга қаратилган изчил чоралар амалга оширилди. Энг муҳими, коррупцияга қарши курашишга жамиятнинг барча қатламини жалб этиш орқали коррупцияга нисбатан муросасиз муҳит пайдо бўлди.

Ўзбекистоннинг мазкур йўналишдаги қатъий ислохотлари жаҳонда кенг эътироф этилиб, бу соҳадаги турли халқаро рейтинг ва индекслардаги кўрсаткичлар кескин яхшиланишида ўз аксини топди. Хусусан, биргина ўтган йилнинг ўзида мамлакатимиз “Transparency International”нинг Коррупцияни қабул қилиш индексида 14 поғона, “Жаҳон одил судлов лойиҳаси” халқаро ноҳукумат ташкилотининг Ҳуқуқ устуворлиги индекси “Коррупциянинг мавжуд эмаслиги” индикаторида 4 поғона, Жаҳон бошқарув сифати индикаторлари (WGI)нинг “Коррупцияни тийиб туриш” индикаторида 15 поғона, “Trase Matrix” порахўрлик матрица-сида 16 поғона, Ҳукумат очиқлиги бўйича “Open data inventory” рейтингига 5 поғона юқорилашга эришди.

Иккинчидан, Ўзбекистон ва Қатар давлатлари етакчилари томонидан амалга оширилган ўзаро таширлар ва унинг доирасида эришилган келишувлар сўнгги йилларда жадал ривожланиб бораётган ҳамкорликнинг янги даражада давом этиши учун мустақам замин ҳозирлади.

Учинчидан, Ўзбекистон бугунги кунда нафақат миллий даражада, балки минтақавий ҳамда халқаро миқёсда ҳам коррупцияга қарши курашиш борасидаги илгор ташаббусларни қўллаб-қувватловчи мамлакат сифатида фаол қатнашиб келмоқда.

Жумладан, бугунги кунда Ўзбекистон Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Коррупцияга қарши конвенцияси, Иқтисодий ҳамкорлик ва ривожланиш ташкилоти Коррупцияга қарши курашиш тармогининг Истанбул ҳаракатлар дас-

тури, Коррупцияга қарши курашувчи ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг Глобал оператив тармоғи, Иқтисодий ҳамкорлик ташкилотига аъзо давлатлар Коррупцияга қарши курашиш идоралари раҳбарлари ва Омбудсманлар йиғилиши, Жинойи фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришга ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш бўйича Евроосиё ва Эгмонт гуруҳларида иштирок этади. Шунингдек, Ўзбекистон Фарбий ва Марказий Осиё давлатларининг активларини қайтариш бўйича норасмий тармоғининг Котибяти вазифасини бажаради.

“Ипак йўли иқтисодий камари бўйлаб жойлашган давлатларда БМТнинг Коррупцияга қарши конвенцияси амалга оширилишини қўллаб-қувватлаш орқали барқарор ривожланишга қўмаклашиш” лойиҳасининг иштирокчиси сифатида жорий йилда Хитойдаги “Бир макон, бир йўл” халқаро форумида илгари сурилган “Тоза Ипак йўли”ни яратиш ташаббусини Ўзбекистон тўлиқ қўллаб-қувватлади.

Бундан ташқари, Ўзбекистон ташаббуси билан коррупцияга қарши курашиш йўналишидаги ўзгаришлар, фирмалар ва тенденцияларни муҳокама қилиб бориш, бу борада халқаро алоқаларни мустақамлаш мақсадида ҳар йили Тошкент шаҳрида Халқаро аксилкоррупция форуми ўтказиб келинмоқда.

Жорий йилнинг ноябрь ойида эса Тошкент шаҳрида БМТнинг Коррупцияга қарши конвенциясини Марказий Осиёда жадал амалга ошириш бўйича минтақавий платформа ишга туширилди.

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Коррупцияга қарши конвенцияси талабларини ҳаётга татбиқ этишга хизмат қилувчи мазкур мукофотнинг айнан Тошкент шаҳрида ўтказилиши юқорида санаб ўтилган амалий чоратадбирларнинг мантикий давоми бўлди, десак, муболага эмас.

Тантанали тадбирни ҳар томонлама юқсак савияда ташкил этиш масаласи 15 декабрь куни Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг Қатар Давлатининг Қонун устуворлигини таъминлаш ва коррупцияга қарши курашиш бўйича маркази Васийлик кенгаши раиси Али Мўҳсин ал-Маррий бошчилигидаги

туширилиши кўзда тутилган.

Қатарнинг “Аль-Миркаб” компанияси билан ҳамкорликда Ўзбекистонда амалга оширилиши режалаштирилган лойиҳалар жорий йилнинг ноябрь ойида Қатарнинг собиқ Бош вазири ва ташқи ишлар вазири Ҳамад бин Жассим Ол Сонийнинг мамлакатимизга ташрифи чоғида муҳокама қилинди.

Ўзбекистон ва Қатар Марказий Осиёни Кўрфаз араб мамлакатлари билан болловчи энг қисқа, ишончли ва хавфсиз транспорт-логистика йўлакларини шакллантиришдан манфаатдор. Трансафғон темир йўл коридорини яратиш бўйича стратегик лойиҳани биргаликда амалга оширишга қўмаклашиш, истикболлари муҳокама қилинмоқда. Ушбу саъй-ҳаракатлар кўрсаткичлари мамлакатларимизнинг бугунги салоҳиятига тўғри келмайдиган ўзаро товар айирбошлаш ҳажмини бир неча баробар оширишга хизмат қилади.

Қайд этиш жоизки, Қатар Ўзбекистоннинг Афғонистондаги вазиятни тинч йўл билан хал қилишга қаратилган саъй-ҳаракатларини қўллаб-қувватлайди. Мамлакатимиз, ўз навбатида, Қатарнинг Афғонистон халқига фавқулодда гуманитар ёрдам кўрсатиш борасидаги ҳаракатларини тўлиқ эътироф этади.

Шубҳасиз, икки давлатнинг тарихи, маданияти ва диний муштараклиги, бой маънавий мероси маданиятлараро мулоқоти янада ривожлантириш учун мустақам асос бўлиб хизмат қилмоқда.

Қатар Ўзбекистон ҳудудида яшаб ижод қилган буюк мутафаккир ва олимларнинг ислом цивилизацияси ривожига қўшган ҳиссасини, Арабистон ярим ороли ва Мовароуннахр ўртасидаги тарихий алоқаларини юқсак қадрлайди. Ушбу жиҳатлар маданиятлараро мулоқотни янада ривожлантиришга хизмат қилади ва сайёҳлик, жумладан, зиёрат туризми соҳасидаги ўзаро ҳамкорлик учун яхши истикболларни очади. 2021 йилнинг 1 мартидан Қатар фукарорларининг Ўзбекистонга кириши учун 10 кунлик визасиз режим жорий этилди, 2023 йил июнь ойида эса бу муддат 30 кунгача узайтирилди. Имзоланган ҳукуматлараро битим асосида икки давлат ўртасида ҳаво алоқалари йўлга қўйилган.

«Дунё» АА.

раҳбари БМТнинг Коррупцияга қарши конвенцияси иштирокчи давлатларининг 2025 йилдаги конференцияси Қатарда ўтказилишини Ўзбекистон тўлиқ қўллаб-қувватлашини қайд этди. Мазкур ташаббус жорий йилнинг 11 — 15 декабрь кунлари АҚШнинг Атланта шаҳрида бўлиб ўтган 10-конференцияда Қатар томонидан илгари сурилган эди.

Айтиш жоизки, ҳар икки йилда бир марта ташкил этиладиган ушбу конференция коррупцияга қарши кураш бўйича энг йирик глобал анжуманлардан бири ва у конвенция иштирокчи давлатлари ўртасида коррупцияга қарши курашишда халқаро ҳамкорлиқни яхшилаш ҳамда тажриба алмашиш учун муҳим майдон саналади.

Бу йилги конференцияда агентлик делегацияси ҳам қатнашди ва “Коррупцияга қарши курашишнинг қисий ёндашувлари” мавзuidaги сессияда Ўзбекистоннинг аксилкоррупциявий ислохотларини тақдидот қилдик. Тақдидотда, хусусан, сўнгги йилларда Ўзбекистонда амалга оширилган ташаббуслар, имзоланган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар, очиқ эълон қилиниши лозим бўлган ижтимоий аҳамиятга молик маълумотлар рўйхати, “Очиқлик индекси”нинг жорий этилиши, давлат идоралари фаолиятини рақамлаштириш бўйича олиб бори-

Мухтасар айтганда, бундай муҳим мукофотнинг жорий йилдаги тақдирлаш маросимига айнан мамлакатимиз илк бор мезбонлик қилиб, коррупцияга қарши курашиш бўйича етакчи хорижий ва халқаро экспертлар, жамоатчилик фаоллари учун ўзаро мулоқот майдонида айланиши дунё ҳамжамиятининг коррупцияга қарши курашишдаги саъй-ҳаракатларини янада бирлаштириш ва кучайтиришга ҳисса қўшади.

Ахмад БУРҲОНОВ,
Ўзбекистон Республикаси Коррупцияга қарши курашиш агентлиги директори.

РЕНЕССАНС — УЙҒОНИШ МАЪРИФАТИ, ЯНГИ ТАРАҚҚИЁТНИНГ УМУММИЛЛИЙ ҲАРАКАТИ

◀ Соҳа вакилларининг иш ҳақи ҳамда докторантларнинг стипендияси уч баробар, академикларнинг гонорари 2 мартадан зиёд оширилгани, илмий даражага эга илмий ходимларнинг маошига 60 фоизгача устама ҳақ тўлаш тизими жорий этилгани буни тасдиқлайди.

Фанлар академияси аъзоларининг ижтимоий-маиший шароитини яхшилаш, соғлигини тиклаш бўйича ҳам тизимли чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Тизимда фаолият кўрсатаётган тадқиқотчилар учун имтиёзли асосда квартиралар ажратилди, оилали ёш докторантлар бепул уй-жойлар билан таъминланди.

Академининг нуфузли халқаро ташкилотлар ва ривожланган давлатлардаги илмий марказлар билан ҳамкорлиги кучайиб, улар билан биргаликда амалга оширилаётган илмий тадқиқотлар кўлами икки-уч баробар кенгайди.

Стажёр-тадқиқотчилар институтини қайта тикланиб, истеъдодли ёш тадқиқотчиларни тайёрлаш сифати яхшиланди. Ҳозирги пайтда Ўзбекистонда илмий фаолият билан шуғулланаётган 30 мингдан ортиқ тадқиқотчиларнинг яримидан ортигини айнан ёшлар ташкил этаётгани соҳанинг келажаги ишончли кўндаларда эканидан далолат беради.

Давлатимиз раҳбари мамлакатнинг эртанги истиқболни, тараққиёти илм-фанга боғлиқ эканини жуда яхши англайди. Зеро, Президент Шавкат Мирзиёевнинг ўзи ҳам зиёлилар оиласидан, олий даргоҳдан етишиб чиққан етук инсон. Миллий тарихимизда ёрқин из қолдирган биринчи ва иккинчи Ренессанслар замирида, аввало, илм-фан ютуқлари муҳассам эканини, бугун биз барпо этаётган учинчи Ренессанс пойдевори ҳам, ҳеч шубҳасиз, инсон капитали, илм-фан, инновация ва янги кашфиётлар асосида бунёд қилинишини ҳам давлат раҳбари ҳар бир чиқишида бот-бот такрорлайди.

Шу боис “Ўзбекистон — 2030” стратегияси доирасида ҳам илмий ва инновацион фаолият учун замонавий инфраструктурилмалар яратиш, илм-фан ва ишлаб чиқариш интеграциясини мустаҳкамлаш бўйича кенг кўламли чора-тадбирлар белгилаб олинди. Хусусан, илм-фанга йўналтирилаётган маблағларнинг ялпи ички маҳсулотдаги улушини 2025 йилга қадар 6 марта, 2030 йилгача эса 10 марта ошириш режалаштирилган.

Бизни қувонтиргани шуки, дунёнинг айрим давлатлари раҳбарлари жумлат-эътибор, нуфуз талашаётган, айрим сиёсатчилар ва сиёсат марказлари ўз манфаатлари йўлида Ер юзини қонга

ботираётган бир паллада бор имкони-ятини, салоҳият, вақт ва маблағини таълим, маърифатни ривожлантириш, қўллаб-қувватлаш, илм нурини таратишга сафарбар этиш ҳамманинг ҳам қўлидан келавермайди.

2016 йилнинг сўнгги кўнлари ҳеч ёдимиздан кўтарилмайди. Эндигина сайланган Президент Шавкат Мирзиёев биринчи бўлиб илм ахли, академиклар билан учрашиб, мулоқот қилган эди. Ушбу тарихий учрашувда академик олимлар кадрлар тайёрлаш сифатини яхшилаш, фундаментал йўналишларни ривожлантириш, академиклар мактабини яратиш, етакчи олимлар салоҳияти ва тажрибасидан самарали фойдаланиш юзасидан таклифлар бериб, йиллар давомида дилда тугилиб қолган ўй-фикрлари билан ўртоқлашди. Президентимиз ўтган 25 йил давомида мамлакатда катта ислохотлар амалга оширилгани, барча соҳада улкан ютуқлар қўлга киритилганини эътироф этган ҳолда, айна таълим сифатини шиддат билан ривожланиб бораётган замонавий дунёнинг янгича талабларига мослаштириш лозимлигини, бу масалалар бугун ҳал қилинмаса, эртага кеч бўлишини таъкидлади.

Бу бежиз эмасди. Дунёга бирмунча ёпиқ бўлган мамлакат микробиология, социология фанларини ривожлантиришдан тортиб тоғ-кон sanoатига замонавий технологияларни жалб этиш, инсон ресурсларини ўрганиш, инновацион технологиялар тараққиётида янги замонавий йўналишлар, инвестициявий дастурларни яратишда тараққий этган дунёдан анча олисда қолиб кетгандик. Маскур учрашув олимларимизга рағбат, илм-фан ривожига ишонч бағишлади.

Рад этиб бўлмас ҳақиқат шундаки, тараққиётнинг тамал тоши ҳам, мамлакатни қудратли, миллатни буюк қиладиган куч ҳам илм-фан, таълим ва тарбиядир. Илм-маърифат — инсонни камолотга етакловчи, унга наҳот берувчи буюк неъмат. Имом Бухорийнинг “Дунёда илмдан бошқа наҳот йўқ ва бўлмағай” деган фикрлари бунинг ёрқин далили бўла олади.

Афсуски, сайёрамизда барча бало илмисизлик ва жаҳолат ортидан келяпти. Президентимиз Шавкат Мирзиёев ҳам ўз чиқишларида “Сайёрамизнинг эртанги кунини, фаровонлиги фарзандларимиз қандай инсон бўлиб камолга етиши билан боғлиқ. Бизнинг асосий вазифамиз — ёшларнинг ўз салоҳиятини намоён қилиши учун зарур шароитлар яратишдан иборат”, дея бот-бот таъкидлаб келиши бежиз эмас.

Дарҳақиқат, дунё шиддат билан ўзгариб, барқарорлик ва тараққиётга

рахна соладиган турли янги таҳдид ва хавфлар пайдо бўлаётган бугунги кунда маънавий ҳамда маърифатга, ахлоқий тарбия, ёшларнинг билим олиш, камолга етишга интилишига эътибор қаратиш ҳар қачонгидан ҳам муҳим. Айнан таълим ва маърифат башариёт фаровонлигининг асосий омилларидан ҳисобланади, инсонларни эзгуликка даъват этади, саховатли, сабр-қаноатли бўлишга ундайди.

Кейинги йилларда Ер юзиде кескин геосийсий ўзгаришлар рўй берди, халқаро микёсда хавфсизлик ва барқарорлик тизими издан чиқмоқда. Глобаллашув жараёнининг тобора шиддатли тус олиши нафақат инсоният имкониятларини кенгайтирмоқда, балки зиддиятларнинг кескинлашуви, ривожланган ва қолоқ давлатлар ўртасидаги тафовутнинг ўсишига олиб келмоқда. Бунинг оқибатида тинчлик ва барқарорликка раҳна солаётган, моҳияти ва кўламига кўра трансмилий хусусиятга эга турли хатти-ҳаракатлар содир этилмоқда. Буларнинг бари илмсизликдан, маърифатга эътиборнинг йўқлигидан.

Олимларнинг ҳисоб-китобига кўра, дунёда ҳар йили ҳарбий ҳаражатларнинг умумий миқдори атроф-муҳитни сақлаш учун зарур бўлган харжга нисбатан 5 баравар кўп бўлмоқда. Дунёда қуролланиш пойгасига зўр берилаётган, айрим давлатлар ядро қуроли қўллаш билан очик дағдаға қиладиган, жаҳонда вайронкор қурол-яроғлар ишлаб чиқариш ва харид қилиш учун йилга ўртача 2 триллион доллардан ортиқ маблағ сарфланаётган бир паллада Ўзбекистонда илм-фанга ҳомийлик кўрсатишмоқда, соҳага улкан маблағлар сарфланмоқда.

Ҳеч ким бир ҳақиқатни инкор этолмайди. Дунёни нима кутқаради? Албатта, илм-фан ва яна бир бор илм-фан. Шавкат Мирзиёев давлат раҳбари сифатида ишни бошлаган кунларданқо мустабид тузум давридан ва бир неча ўн йилликлар давомида ўтиб келаётган маъжуд муаммо ҳамда ўзибўлар-чилик қайфиятида йўл қўйилган хато ва камчиликлари рўйиётро кўтариб, уларни тез фурсатда, адолатли ҳал қилишга киришди. Буни заҳматқаш ва илм-маърифатга ташна халқимизнинг энг оғриқли муаммоси бўлиб келган ўзгичани тиклаш ва келажақ авлодлар манфаати учун тўлиқ сақлаш, диний эътиқоди ҳамда сўз эркинлигидек қалтис ва залворли мавзулардаги турли чеклов ҳамда сунъий тўсиқларни бар-тароф этиш мақсадида бошланган кенг қамровли ислохотларда ҳам яққол кўриш мумкин.

Мамлакатимизда ҳар бир соҳада

амалга оширилган ислохотлар моҳиятида халқимизнинг маънавий-маърифий, илмий-маданий юксалишига, миллий ўзлигини идрок қилишига, қаддини тиклаб, қадрини англашига устувор аҳамият қаратилиб, шу аснода мамлакат ва элнинг иқтисодий, ижтимоий тараққиётини янги босқичга кўтариш муддаоси муҳассам бўлди. Бунинг самарасида эса халқимиз ўз тарихида неча бор босиб ўтган ноёб ҳодиса — Ренессанс — уйғониш, қайта тикланиш, юксалиш босқичига эришаётгани ҳам дунё ҳамжамияти томонидан эътироф этилаётган ҳақиқат.

Ўртимизда илм-фан, маърифий соҳада кейинги йилларда амалга оширилган ўзгаришлар ва эришилган ютуқлар чиндан ҳам аввалги йўқотилган йиллар ўрнини тўлдирди, десак, муболага бўлмайди. Бу эътироф халқимиз томонидан алоҳида қувонч билан билдирилмоқда. Ҳақиқатан, таълим, илм-фан соҳасидаги кемтиклик, таъбир жоиз бўлса, жароҳат ўрнининг битиши учун малҳам, имконият берилди.

Янги Ўзбекистон раҳбари нуфузли халқаро ва минтақавий ташкилотларда барча соҳа қатори маънавий-маърифий масалаларга оид ташаббусларни ҳам дадил ўртага қўймоқда. Мамлакатимиз томонидан БМТ Бош Ассамблеясининг 72-сессиясида “Маърифат ва диний бағрикенглик” резолюциясини қабул қилиш бўйича илгари сурилган ташаббуслар ҳалқаро жамоатчилик томонидан кенг қўллаб-қувватланди ва ҳаётга татбиқ этилмоқда. Бу хайрли ташаббусларнинг эзгу самарасини бугун дунё ахли ўз тақдирда кўришига шубҳа йўқ.

Бугунги модернизация жараёналари, ислохот ва ўзгаришлар натижадорлиги мактаб таълимига, янги авлод кадрларини етиштириш масаласига бориб тақалаётгани бор гап. Шу сабаб ҳам Президентимиз таълим соҳасига қуюн-чақлик билан эътибор қаратяпти. Мамлакат келажаги, барча соҳа ва лойиҳалар муваффақияти билимни инсонларга боғлиқ. Шу боис охириги беш йилда таълим сифатини яхшилаш, ўқитувчилар маънавини юксалтириш бўйича кўп ишлар қилинди.

Айниқса, ўқув йили илтидоси муаллимнинг ёзилмаган йиллиги иш режасида пахта мавсумининг бошланишини белгилаб беради. Қаҳратон қишга қадар давом этадиган бу мавсумни ўқитувчи ўз ўқувчилари билан бирга “бепул дастёр” сифатида далада ўтказарди. Бироқ шу билан унинг хизмати-га яқун ясалмасди. Қишда бир муддат ўз касби билан шуғулланишга имкон берилса-да, шунда ҳам бир дунё қозғолардан ортиб, ўқувчилари учун вақт аж-

ратолмай қоларди. Баҳор бошланиши билан яна дала юмушларига жалб қилинарди. Бундан ташқари, ободонлаштириш, қурилиш ишларида ҳам “дастёрлик” ўқитувчиларнинг зиммасида эди. Бу хизматлари учун эса арзи-маган маош тўланарди. Муаллимнинг обрўйи, шаъни, қадри ҳаминқадар баҳолангани тўғрйли ақсарият ўқитувчилар ишини ташлаб бошқа соҳаларга ўтиб кетди. Тизимда эркак ўқитувчилар деярли қолмади. Таълим сифати ва самарадорлиги, ўқитувчиларнинг сифат таркиби ҳам шунга мутаносиб эди.

Энди мамлакатимиз янги даврга қадам қўйди. Ўқитувчи барча юмушлардан озод этилди. Унинг олдига фақат ёш авлодни етук ва комил инсон қилиб тарбиялаш вазифаси қўйилган. 2022 — 2026 йилларга мўлжалланган Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегиясида тўртинчи устувор йўналиш айнан таълим соҳасини, инсон капиталини ривожлантиришга қаратилган.

Мақсад ўз йўлига. Аммо замонавий ўқитиш тартиб-таомилларини жорий қилмас эканмиз, бугунги рақобатбардош дунёда ортда қолиб кетамиз. Шундай экан, Президентимиз ҳам сифатли ва замонавий мактабларни барпо этиш, ҳам талабга жавоб берадиган ўқитиш методикасини яратиш вазифасини қўймоқда. Негат? Чунки агар келажақ бизга тегишли бўлсин, десак, аввало, эътиборимизни, илм-фаннинг, таълимнинг ривожланишига қаратишимиз керак. Фақат шу орқалигина яна биз дунёнинг энг тараққий қилган жамиятига айланишимиз мумкин.

Бугун янги Ўзбекистонда янги Уйғониш маърифати машъали кўтарилди. Президентимизнинг учинчи Ренессанс пойдеворини қурапмиз, деган сўзлари бугунги янгиланишлар, ўзгаришларда ўз нишонларини кўрсатмоқда. Ренессанс — уйғониш маърифати, янги тараққиётнинг умуммиллий ҳаракати. У миллат тафаккуридаги тарқоқлики бартираф этиб, уни яратувчи кучга, қудратли тўлқинга айлантиради. Биз бугун ҳаётимизда ана шу тўлқин эпкинларини сезмоқдамиз, унга куч бериш эса ҳар биримизга боғлиқ.

Қаландар АБДУРАҲМОНОВ, академик.

ИНТЕЛЛЕКТУАЛ САЛОҲИЯТЛИ, ҚАТЪИЙ ПОЗИЦИЯГА ЭГА ЁШЛАР – МАМЛАКАТ ТАЯНЧИ

◀ Шундан келиб чиқиб, Қонунчилик палатасида илк бор кенг кўламли форматда ташкил этилган учрашувда ёшларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини таъминлаш, уларнинг билим олиши, меҳнат қилиши, ўз қобилият ва истеъдодини рўёбга чиқариши учун яратилаётган шарт-шароитлар, бу борада улкан ишлар амалга оширилаётгани хусусида сўз юритилди.

Олий Мажлис Қонунчилик палатасини Спикери Нуриддин Исмоилов ўз сўзида кейинги йилларда ёшларга бўлган эътибор, уларга кўрсатилаётган ҳамқўрилик, яратилаётган шароит ва имкониятлар, ёшлар масаласи давлат сиёсати даражасига кўтарилганини алоҳида таъкидлади. Янги тахрирдаги Конституцияда ёш авлодининг ҳуқуқ ва манфаатлари мустаҳкамлаб қўйилгани Ўзбекистонда ёшларга бўлган эътиборни янги

босқичга кўтариш имконини бериши қайд этилди.

Шунингдек, Спикер ёшларни парламент фаолияти ва қонун ижодкорлигининг барча босқичига жалб этиш, қонун ижодкорлиги фаолияти сифатини ошириш юзасидан янги ва устувор йўналишларни белгилашда уларнинг фаоллигини янада кучайтириш, ёшларга оид давлат сиёсати соҳасидаги халқаро ҳамкорликни янада ривожлантириш масалаларига ҳам тўхталиб ўтди.

Учрашувда сиёсий партияларнинг Қонунчилик палатасидаги фракциялари раҳбарлари ҳам сўзга чиқиб, бугунги кунда қонун ижодкорлиги, назорат-таҳлил тадбирлари, фракциялар томонидан илгари сурилаётган янги гоялар, ташаббус ва таклифлар ҳақида кенг маълумот берди.

Қайд этилганидек, ўтган қисқа даврда ёшларга оид 100 дан ортиқ

қонун ҳужжатлари қабул қилиниб, изчил амалга оширилмоқда. Хусусан, ёшлар билан ишлашнинг янгича бошқарув механизмларини жорий этиш, улар билан ишлашнинг вертикал тизимини яратиш, ёшлар муаммоларига бевосита маҳаллаларда ечим топиш мақсадида ҳар бир маҳаллада ёшлар етакчиси иш бошлади.

Ёшлар етакчилари тавсияси билан шу йилнинг ўтган даврида 338 минг нафар йигит-қизга 444 миллиард сўмлик ёрдам кўрсатилди. Хусусан, талабаларнинг шартнома маблағлари тўланди, хорижий тиллар ва замонавий касбларга ўқитиш ҳаражатлари қоплаб берилди. Ишсиз ёшларга меҳнат қуролилари ажратилди.

Бундан ташқари, ҳар бир маҳаллада “Ёшлар бандлиги дастури” амалга оширилиб, жорий йилда 236 минг нафар ишсиз йигит-қиз ва 189 минг на-

фар мактаб битирувчисининг бандлиги таъминланди.

Учрашувда янги тахрирдаги Асосий Қонунимиз лойиҳасини муҳокама этиш ва умумхалқ референдуми орқали қабул қилишда ҳам ёшларимизнинг алоҳида фаоллик кўрсатгани эътироф этилди.

Янги тахрирдаги Конституциямизда ёшларнинг ҳуқуқ ва манфаатлари алоҳида моддалар билан муҳрлаб қўйилди. Унга кўра, давлат ёшларнинг шахсий, сиёсий, иқтисодий, ижтимоий, маданий, экологик ҳуқуқлари ҳимоя қилинишини таъминлайди, уларнинг жамият ва давлат ҳаётида фаол иштирок этишини рағбатлантиради. Давлат ёшларнинг маънавий, интеллектуал, ижодий, жисмоний ва ахлоқий ҳижатдан шаклланиши ҳамда ривожланиши учун, уларнинг таълим олишга, соғлигини сақлашга, уй-жойга, ишга жойлашишга, бандлик ва дам олишга бўлган ҳуқуқларини амалга

ошириш учун шарт-шароитлар яратади. Учрашувда таъкидланганидек, ёшларни қўллаб-қувватлаш, уларнинг ҳуқуқий онги ва саводхонлигини ошириш, қонунчилик ва қонун ижодкорлиги жараёнига жалб этиш, қабул қиланаётган қонунларни ёшлар орасида кенг тарғиб этиш мақсадида Қонунчилик палатасида Ёшлар масалалари бўйича комиссия ҳамда Олий Мажлиснинг ҳар иккала палатаси ҳузурида Ёшлар парламентлари фаолият олиб бормоқда.

Бугунги кунда улар томонидан қонун лойиҳаларига тақлифлар бериш, қонунларнинг мазмун-моҳияти, ёшларнинг парламент фаолияти ва қонун ижодкорлигининг барча босқичидан хабардорлигини ошириш бўйича тизимли ишлар олиб борилаётир.

Учрашувда ёшларга оид давлат сиёсати ва унинг амалий натижалари

жаҳон ҳамжамиятида катта қизиқиш уйғотаётгани, бу борада илгари сурилаётган ташаббуслар ва таклифлар халқаро микёсда қўллаб-қувватланаётгани алоҳида қайд этилди.

Шу билан бирга, ёшлар ва парламент ҳамкорлигини янада ривожлантириш, уларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишга қаратилган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни такомиллаштириш, ёш авлод вакиллари иштирокида қўйи палатада қўриб чиқилаётган қонун лойиҳалари бўйича жамоатчилик муҳомадаларини ўтказиш ҳамда ёшлар сиёсати соҳасидаги халқаро ҳамкорликни кенгайтиришга қаратилган устувор вазифалар белгилаб олинди.

Тадбир якунида ёшлар замонавий парламент кутубхонаси, катта мажлислар зали ҳамда Қонунчилик палатасининг музейи билан яқиндан танишди.

СЎЗ — ИШТИРОКЧИЛАРГА

Фарзона ИСКАНДАРОВА,
Тошкент давлат юридик университети
талабаси:

— Қонунчилик палатасида ташкил этилган учрашув биз учун жуда фойдали бўлди. Биз қўйи палата фаолияти, норма ижодкорлиги, сиёсий партиялар фракциялари ва қўмита иш услублари ҳамда парламентаризм соҳасидаги янгилықлар ҳақида қўллаб маълумотларга эга бўлдик.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, палата мажлисларининг онлайн узатилаётгани биз, бўлажақ юристлар учун фойдали бўлмоқда. Сабаби, қабул қилинаётган қонунлар мазмунини, муҳокамалар жараёни, тортишувлар, бахс-мунозаралар бизда катта қизиқиш уйғотяпти. Бундан ташқари, депутатларнинг ижтимоий тармоқлардаги саҳифалари орқали қонун лойиҳаларини такомиллаштириш бўйича берилган таклифлардан ҳам хабардор бўлиб турибмиз.

Умуман олганда, бугунги учрашув бизда катта таассурот қолдирди.

Исламбек ИСМАЙЛОВ,
IT Park Қорқақалпоғистон Республикаси
филмалли менежери:

— Давлатимиз раҳбари шу йил 15 декабрда

ёшлар сиёсатида амалга оширилган ишлар ва келгуси йилдаги устувор вазифалар бўйича ҳисобот билан танишди. Ҳисоботда тақдим этилган маълумотларни кўздан кечирсак, ёшларга қанча эътибор берилаётгани ва у қанчалик самара келтираётганига ишонч ҳосил қиламиз. Президентимиз томонидан келгуси йилда ёшлар сиёсатидаги устувор вазифалар белгилаб берилди. Жумладан, Ўзбекистон болалар ташкилотини тузиш таклифи билдирилди. Бу болалар истеъдодини ривожлантириш, уларнинг қизиқишлари орттишида муҳим аҳамият касб этади.

Учрашув давомида Ўзбекистоннинг қонунчилик жараёни ҳақида кўп маълумот олдик. Жумладан, қонунларни биринчи, иккинчи, учинчи ўқишда қабул қилишнинг ўзига хос хусусиятлари ҳақида қизиқарли маълумотларга эга бўлдик. Шундан келиб чиқиб, Қонунчилик палатасида қўриб чиқилаётган қонун лойиҳалари бўйича жамоатчилик муҳокама-ларини ўтказиш, бугунги кундаги долзарб масалалар юзасидан ёшлар формулари ва конференцияларни кўпроқ ташкил этиш мақсадга мувофиқ.

Мухлиса КАРИМОВА,
Андижон давлат педагогика институтини
талабаси:

— Қонунчилик палатасида ёшлар билан мулоқот қилиш, уларнинг муаммоларини ешитиш борасида янги тизим ҳақида маълумотларни олдик. Жумладан, Қонунчилик палатасида Ёшлар парламенти, Ёшлар масалалари бўйича комиссиянинг фаолияти билан танишдик.

Энг асосийси, Қонунчилик палатасининг сайловини ўтказишнинг ўзига хос хусусиятлари ҳақидаги ахборот менга маъқул бўлди.

Дилшод МИРЗАЕВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси
ҳузуридаги Ёшлар парламенти аъзоси:

— Ёшлар парламенти аъзоси сифатида сиёсий партияларнинг фракциялари фаолиятини мунтазам кузатиб бора-

ман. Менимча, фракциялар сайловолди дастуридан келиб чиқиб баҳс-мунозаралар, дебатлар ўтказиб туриши керак.

Шунингдек, фракциялар томонидан ялпи мажлисларда қандай масалалар кўтарилгани юзасидан брифинглар, шарҳлар бериб бориш йўлга қўйилса, жуда фойдали ва самарали бўлар эди.

Мухлиса МЎМИНОВА,
Жаҳон иқтисодий ва дипломатия университети
талабаси:

— Қонунчилик палатаси ёшлар учун очик масканга айланиб бормоқда. Кузатиладиган бўлсак, охириги йилларда қонун ижодкорлиги соҳасида ёшларнинг ўрни тобора ортмоқда. Буни жамоатчилик муҳокамасига қўйилган қонун лойиҳалари юзасидан ўз таклифларини фаол билдираётган йигит-қизлар мисолида айтиш мумкин.

Учрашувда бир қатор таклифларимизни илгари сурдик. Масалан, талабаларнинг стипендиялари билан боғлиқ масалани йилотларда ва пойтахтимиздаги яшаш шароитдан келиб чиқиб, белгилаш лозимлиги бўйича ўз

фикримни билдирдим. Энг муҳими, учрашув фикр-мулоҳазалар билдириш учун мулоқот майдонига айлانгани менда катта таассурот қолдирди.

Гўзалой ФОЗИЛОВА,
“Women” ишлаб чиқариш корхонаси
раҳбари, 56-нодавлат мактабгача таълим ташкилотини
директори:

— Ёшларнинг муаммоларини ҳал этишда ўз вақтида қўрилаётган чора-тадбирлар кўзланган натижа бормоқда. Мисол учун, “ёшлар дафтери”га киритилган тенгдошларимнинг ижтимоий-иқтисодий муаммолари ўрганилиб, ақсариятга ўз бизнесини очишига дастлабки ёрдам кўрсатилаётгани эътиборга молик. Ўзим ҳам тадбиркорман. Биз учун яратилаётган имкониятдан самарали фойдаланишга ҳаракат қиламан. Таклифим шуки, таълим муассасаларида ўқувчиларни тадбиркорликка йўналтириш бўйича дарсларни ташкил этиш зарур. Бу орқали кўп ёшларда ўз тадбиркорлигини йўлга қўйиш кўникмаси шаклланади, билими ортади.

«Халқ сўзи».

ИҚТИСОДИЙ ЮКСАЛИШНИНГ МУҲИМ БАРОМЕТРИ

Статистик маълумотларга кўра, сўнгги етти йилда мамлакатимиз иқтисодиётининг ўсиш суръати ўртача 5,9 фоизни ташкил этди. Бу давлат жадал ривожланаётганини ифодалайди.

Кейинги пайтларда саноатни ислоҳ қилиш Ўзбекистон тараққиётининг асосий йўналишларидан бирига айланди. Тизимдаги муаммоларни босқичма-босқич бартараф этиш мақсадида Ҳукумат томонидан 2016 — 2021 йилларда миллий саноатни ривожлантириш концепцияси асосида базавий тармақларни ривожлантириш дастурлари ҳаётга татбиқ этилгани ўз самараларини берди.

Нуктаи назар

Мамлакат ялпи ички маҳсулотида саноатнинг улуши 19,5 фоиздан 27,4 фоизга, қурилиш улуши 5,6 фоиздан 6,7 фоизга ошди. Бу даврда ишлаб чиқаришнинг ўсиши 33 фоиздан, ишлаб чиқариш саноатида эса 43 фоиздан ортди. Экспортни рағбатлантириш, тайёр маҳсулот турларини кенгайтиришга жиҳдий эътибор қаратилди. Бу беш йил давомида ишлаб чиқариш маҳсулотлари экспортини (олтин экспортидан ташқари) 64,7 фоизга кўпайтириш имконини берди. Енгил саноатда ҳам ютуқларга эришилди, пахта хомашёси экспортдан газлама ишлаб чиқариш, кенг турдаги тўқимачилик маҳсулотларини тайёрлаш ва тикши моделига ўтдилди.

Кичик бизнес ҳамда хусусий тадбиркорлик иқтисодиёти ривожлантириш, аҳоли бандлиги ва даромадларини оширишнинг ҳақиқий омили ҳисобланади. 2021 йилда кичик ва ўрта бизнеснинг улуши республика ялпи ички маҳсулотидagi 54,9 фоизни ташкил этди. Таққослаш учун: ривожланган мамлакатлар ялпи ички маҳсулотида кичик ва ўрта бизнеснинг улуши 50 — 60 фоизлик кўрсаткичда бўлади.

Мамлакатнинг экспорт салоҳияти ҳамда инвестициявий жозибадорлигини оширишга қаратилган ва 2022 — 2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси доирасида иқтисодиётда жиҳдий ўзгаришлар давом этмоқда.

Хужжат турли имтиёзларни жорий қилиш орқали мамлакатда қулай сармоявий муҳитни яратишни назарда тутди. Шу тариқа, Ўзбекистон қян беш йил ичида 120 млрд. долларлик сармоя жалб этишни режалаштирмоқда, унинг 70 млрд. доллари хорижий сармоядир.

Шу билан бирга, энергетика, транспорт, сув ҳўжалиги, коммунал хизматлар ҳамда соғлиқни сақлаш, таълим ва экология устувор йўналишлар сифатида белгиланган. Мамлакатимиз айрим ҳудудларининг Хиндистон, Хитой ва Россия билан шериклигини мустаҳкамлаш, экспорт географиясини 115 тдан 150 тагача кенгайтириш, шунингдек, туризм, транспорт, ахборот ва бошқа хизматлар экспортини 1,7 баробарга оширишга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Янги иқтисодий концепция доирасида Ўзбекистон беш йил ичида ялпи ички маҳсулот ҳажмини 100 млрд. долларга, экспортни икки баравар ошириб, 30 млрд. долларга, ялпи ички маҳсулотдаги хусусий сектор улушини эса 80 фоизга етказиш ниятида. 2030 йилга бориб Ўзбекистон даромади ўртачадан юқори бўлган давлатлар қаторига киришни режалаштирган.

Ўзбекистон иқтисодиётининг асосий устуңлиги нимада?

Ўзбекистон иқтисодиётининг асосий устуңлиги унинг доимий ўзгариб турадиган ташқи муҳитга тез мослаша олишидир. Жаҳон банкнинг прогнозларига кўра, Ўзбекистонда 2023 йилда иқтисодий ўсиш 5,1 фоизни ташкил этади ва кейинги икки йилда 5,4 ва 5,8 фоизгача тезлашади. Бу — Европа ва Марказий Осиё минтақаларидаги энг юқори кўрсаткичдир.

Мамлакатимиз иқтисодиёти учун ижобий тенденциялар қаторига олтин, табиий газ ва мисга жаҳон нарҳларининг эҳтимовий ошishi, шунингдек, мамлакатда ишлаб чиқариш унумдорлигининг юқори ўсиши қиради, бу эса таркибий ўзгаришлар билан қўллаб-қувватлашни мумкин.

“Forbes” таҳлилчиси Кеннет Рапозанинг таъкидлашича, агар янги иқтисодий ислохотлар муваффақиятли амалга оширилса, Ўзбекистон Марказий Осиёнинг Сингапурга айланиши мумкин.

Яқинда Иқтисодий тадқиқотлар ва ислохотлар маркази иқтисодиётимизга оид шарҳ тайёрлади. Унда мамлакатнинг жорий макроиктисодий ҳолати таҳлил этилиб, 2023-2024 йиллар учун прогнозлар берилган. Шарҳда ялпи ички маҳсулот, саноат, инвестиция, истеъмол харажатлари, инфляция, фоиз ставкалари, кредитлаш, ички ва ташқи савдо, Давлат бюджети харажатлари ва даромадлари, циклик мослаштирилган бюджет баланси каби кўрсаткичлар таҳлил қилинган. Шунингдек, миллий иқтисодиёт ривожланишининг ҳолати ва асосий тенденцияларининг мониторингини, жумладан, қисқа муддатли иқтисодий истиқболларини шакллантирувчи куп-кредит ва фискал соҳалардаги давлат сиёсати масалалари қамраб олинган.

Таҳлилларга кўра, аҳолига ажратилган кредитлар кесимида истеъмол ва автокредитлаш улуши юқориликча қолмоқда. Шу йилнинг январь — сентябрь ойларида машина ҳамда асбоб-ускуналар импорти 11,4 млрд, кимёвий маҳсулотлар 4,2 млрд., озиқ-овқат маҳсулотлари 3 млрд. ва хизматлар 1,8 млрд. доллари ташкил қилган. Мазкур категорияларнинг импортдаги улушида сезиларли ўзгариш кузатилмаган.

Марказ ҳисоб-китобларига кўра, мамлакатнинг савдо шартларида пасайиш давом этмоқда. Хусусан, ушбу кўрсаткич ўтган йилнинг 9 ойидагига нисбатан 0,5 фоизга ёмонлашган бўлса, 2018 йилдан бери 11,2 фоизга пасайган. Иқтисодий тадқиқотлар ва ислохотлар маркази томонидан Халқаро ҳисоб-китоблар банкни методологияси асосида сўмининг реал самараларни алмашув курси динамикаси таҳлил қилинди. Сўмининг реал алмашув курси 2019 йил январидан жорий йил сентябрга қадар 13,9 фоизга мустаҳкамланган.

Ўзбекистон тизимли ислохотларини бошқа мамлакатлардан кўра кечроқ бошлаган бўлса-да, ўтиш даври иқтисодиётига эга бошқа мамлакатлар тажрибасидан муҳим сабоқларни олди. Ўтказилаётган ислохотлар ишлаб чиқаришдаги чекловчи омилларни (тўсиқларни) бартараф этиш ва юқори ўсиш потенциалига эга тармақларни либераллаштиришга ёрдам берди. Мева-сабзавотчилик, туризм, озиқ-овқат саноати, тўқимачилик ва кимё саноати шундай тармақлар қаторига қиради. Бизнесда солиқ юкининг сезиларли даражада камайтирилиши зикр этилган жараёнларни янада қўллаб-қувватлади. 2019-2020 йилларда нарх-навоининг либераллашуви ва ойлик иш ҳақи оширилиши сабабли инфляция юқори даражада сақланиб қолди. Бироқ 2022 йилга келиб пасайиш кузатилди.

Камбағалликни қисқартириш стратегияси

Жаҳон банки прогнозларига кўра, ташқи савдо баланснинг салбий салёдоиси юқориликча қолади. Сабаби, Ўзбекистон иқтисодиёти келгуси бир неча йилда ишлаб чиқаришни модернизациялаш учун қўллаб-қувватлаш импорти қилишни да-

вом эттиряпти. Бундан ташқари, барқарор иқтисодий ўсиш ва пул ўтказмалари оқими мамлакатда аста-секин қашшоқликни қисқартиришга ёрдам бермоқда.

Давлатнинг ижтимоий сиёсатдаги ўзгаришлари кам даромадли оилаларни қўллаб-қувватлаш дастурларини янада кенгайтириш орқали қашшоқликни камайтиришга хизмат қилаётганини таъкидлаш ўринли. Масалан, жорий йилда ижтимоий соҳага ажратилган маблағлар 134 трлн. сўмни ташкил этиб, 2016 йилдагига нисбатан 5,6 баробар кўпайди. Кенг қўламли ва тизимли ислохотларимиз натижалари халқаро майдонда ҳам кенг эътироф этилмоқда. Жумладан, Ўзбекистон Коррупцияга мурасасиз муносабат бўйича халқаро индексда 32, Матбуот эркинлиги индексидида 28, Ҳуқуқ устуворлиги индексидида 13 поғонага кўтарилди.

Жаҳон банки экспертлари фикрича, айрим товарлар нарҳининг дунё бозоридида кўтарилиши ва олиб борилаётган ислохотлар туфайли Ўзбекистон иқтисодиётига кириштирилган инвестициялар кўпайиши учун қулай истиқболлар мавжуд.

Мамлакатнинг етарли даражадаги валюта заҳираларига эгалиги ва давлат ташқи қарзининг нисбатан камлиги сабаб иқтисодиётнинг ташқи барқарорлик хавфи ўртача бўлади. Ислохотларнинг кейинги босқичи давлат корхоналари ва молия сектори, қишлоқ ҳўжалиги учун

мўлжалланмаган ерларни хусусийлаштириш ва қишлоқ ҳўжалигидаги ислохотлар каби анча мураккаб муаммоларни ҳал қилишга қаратилган. Ушбу савий-ҳаракатлар иқтисодий ўзгаришлар, иқтисодий ўсишни қўллаб-қувватлаш ва иш ўринларини яратиш учун муҳим аҳамиятга эга.

Энг асосийси, 2017 йилдан буён Ўзбекистон ҳўкумати иқтисодиётини либераллаштириш бўйича олиб бораётган ислохотлар бизнес юритиш йўлидаги хорижий валюта конвертацияси етишмаслиги, юқори импорт божлари ва солиқ ставкалари каби чекловларни бартараф этмоқда.

Мақбуллаштириш ва тўсиқларни бартараф этиш зарурати

Халқаро экспертлар ҳам Ўзбекистон ҳўкуматида давлатнинг иқтисодиётдаги ролини мақбуллаштиришни давом эттириш ва хусусий секторни ривожлантириш мақсадида қолган тўсиқларни бартараф қилишни тавсия этмоқда.

Мазкур чекловларни тутатишга қаратилган чора-тадбирлар қўйидагиларни ўз ичига олади:

■ инвестиция муҳитини яхшилаш, солиқ маъмуриятчилигидаги ислохотларни тўлиқ амалга ошириш. Давлат бюджетте операцияларининг, айниқса, давлат корхоналарига бериладиган самарасиз яширин субсидияларга нисбатан шаффофлигини таъминлаш;

■ ердан фойдаланиш бўйича ҳуқуқ ҳамда саноат, хизмат кўрсатиш ва қишлоқ ҳўжалигида мулкка эғалик қилиш ҳуқуқини ислоҳ этиш, давлат монополистик корхоналарини таркибий жиҳатдан (тизимли) қайта қуриш, корпоратив бошқарув ва

молиявий ҳисоботга қўйиладиган талабларни кучайтириш;

■ давлатнинг экспортга йўналтирилганликни қўллаб-қувватлаш (жумладан, ISO стандарти бўйича сертифицирлаш, эксперт хатарларини камайтириш, диверсификациялаш, Жаҳон савдо ташкилотига аъзо бўлиш).

Ўрта муддатли истиқболда инфратузилмани (хусусан, энергетика, транспорт ва логистика) модернизация қилиш ҳамда олий таълим сифатини яхшилаш мамлакатнинг иқтисодий салоҳиятини мустаҳкамлашга ёрдам беради.

Очигини айтиш керак, Ўзбекистонда Президентимиз раҳнамолигида бошланган ислохотлар бутун минтақа иқтисодий ривожига кучли туртки берапти. Тарихан қисқа муддат ичида Ўзбекистон раҳбари Марказий Осиёда минтақавий барқарорлик ва ҳамкорликни мустаҳкамлаш масаласида етакчи ислохотчи мақомига эга бўлди. Унинг ташаббуси билан давлат чегаралари, транспорт йўлақлари ва сувдан фойдаланиш масалаларига боғлиқ бўлган кўп йиллик ихтилофларни бартараф қилиш ишлари давом эттирилмоқда. Бу эса минтақа мамлакатлари ўртасидаги ўзаро манфаатли муносабатларни ривожлантиришга хизмат қилапти.

Натижада савдо ҳажми сезиларли даражада ошди, қўшма корхоналар сони бир неча баробарга кўпайди. Бундай ёндашув

Марказий Осиёни Шарқ ва Фарб, Шимол ва Жануб ўртасидаги иқтисодий тараққиёт ҳамда транспорт алоқаси марказига айлантирди. Марказий Осиё мамлакатларини бирлаштириб турадиган омил — иқтисодиётни диверсификациялаш бўйича ислохотларни рўёбга чиқаришга бўлган интилиш ҳамда тадбиркорларга хайрихоҳлик. Бу эса уларнинг ҳар бирида, шунингдек, умумий майдонда ҳам инвестициявий жозибадорлигини оширди.

Хусусан, кейинги йилларнинг ўзида минтақа мамлакатларининг ўзаро инвестициялари ҳажми деярли 6 бараварга, тўғридан-тўғри хорижий сармоялар оқими эса 45 фоизга ортди. Минтақа мамлакатларининг умумий ички маҳсулоти 40 фоизга кўпайди. Товар айланмаси 2,5 баробардан зиёд ошди. Бундан ташқари, ички минтақавий туризм кўрсаткичлари деярли 2 баробар ортди.

Демак, иқтисодиёт Марказий Осиё тараққиётининг муҳим барометри бўлиб хизмат қилмоқда. Шўбҳасиз, кучли иқтисодий ўсишга эришиш Ўзбекистон ва у орқали бутун Марказий Осиёнинг обрўсини ва геосийёс салмоғини сезиларли даражада оширади.

Яқинда БМТ томонидан ўтказилган инновацион фаол мамлакатларни аниқлаш бўйича тадқиқотда Ўзбекистон инновацион салоҳият нуктаи назаридан яхши ривожланган мамлакатлар қаторига киритилгани ва у халқаро савдо-иқтисодий алоқаларини янада кенгайтиришга ҳаракат қилаётганининг эътирофи ҳам бу фикрнинг аққол исботидир.

Муҳиддин ПЎЛАТОВ,
Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институти ректори.

Мушоҳада

МАМЛАКАТНИНГ БУНЁДКОР КУЧИ

Ўзбекистонда ёшларнинг қўқур билим эғаллаши, касб-хўнар ўрганиши, ўзлари танлаган мутахассислик бўйича олий таълим муассасаларида таҳсил олиши, иқтидорларини кенг намоён қилиши учун барча шарт-шароит яратилган. Айниқса, кейинги йилларда олий таълим тизимида амалга оширилган янгиланишлар навқирон авлодга юксак парвоз учун қанот бўлмоқда. Хусусан, олийгоҳларда давлат гранти асосида қабул квоталарининг кўпайтирилиши, қизлар учун алоҳида давлат грантларининг жорий этилиши, ўқшига киришнинг соддалаштирилиши, ўқув жараёндарида кредит-модуль тизимида ўтилиши олий таълим жозибадорлигини янада оширди.

Юртимиздаги барча олийгоҳлар қатори Муҳаммад ал-Хоразмий номидаги Тошкент ахборот технологиялари университетининг Урганч филиали фаолиятида ҳам сифат ўзгаришлари юз берди. Ўқув-тарбиявий ишлар янада тақомиллаштирилиб, илғор фан-техника ютуқлари, интерфаол дастурлар, инновацион технологиялар, истиқболли лойиҳалар ҳаётга татбиқ қилинмоқда.

Кези келганда айтиш жоиз, олиб борилаётган ишлар самараси эътироф этилаётгани кувонарли. Жумладан, олий таълим муассасалари филиаллари ўртасида ҳисобланган миллий рейтинг якуний кўрсаткичларига кўра олийгоҳимиз 2022 йил натижалари бўйича “ТОП-5” талақдан ўрин эғаллади.

“Креатив таълим ва инновация — Янги Ўзбекистон тараққиётининг асоси” шiori остида ўтказилган “InnoWeek — 2023” инновацион гоғлар ҳафталиги доирасида “Инновацион гоғлар етакчиси” кўрак нишони гоғлиблар ҳам эълон қилинди. Ушбу танловда республика миқёсида 504 та лойиҳа кўриб чиқилган бўлиб, якунида Республика комиссияси аъзолари томонидан ҳар бир ҳудуддан энг муносиб 14 нафар номзод “Инновацион гоғлар етакчиси” кўрак нишони совриндори деб топилди. Шулар орасида филиалимиз Дастурий инжиниринг кафедраси ўқитувчиси Бекмурод Ҳўжамуратовнинг ҳам борлиги жамоамиз учун улкан сараф.

Аёнки, ёшлар масаласи ҳамisha долзарб бўлган. Ёш авлоднинг мавжуд муаммолари ўз вақтида ҳал этилиб, орзу-ниятлари рўёби учун қулай муҳит яратилса, уларнинг руҳи янада кўтарилади, эртанги кунга ишончи ортади.

Шу маънода, олийгоҳимизда талабаларга замонавий билим бериш билан бирга, уларни ўзлари қизикқан соҳаларга йўналтириш, иқтидорларини кашф этишга алоҳида эътибор қаратганмиз. Мехнатга яраша салмокли ютуқларга ҳам эришиляпти. Жумладан, иқтидорли талабаларимиз “Мирзо Улугбек ворислари” республика танловида фаол қатнашиб, гоғлибликни кўлга қиритиб келмоқда. 2023 йил натижаларига кўра, Фаррух Сатимбоев “Smart Guide”, Азизбек Султоноев “Йўлларни инновацион тарзда ёритиш”, Сулаймон Саидмуратов “UzFirilans” лойиҳалари билан танловнинг республика босқичида муваффақият қозонди.

Бундан ташқари, “Techno-ways” танловида, “Teknofest — муҳандислик ва технологиялар” фестивалида 3 нафардан талабамиз совриндор бўлди. “Cyber Week” комплекс тарғибот-ташвиқот тадбирлари доирасида ўтказилган олий таълим муассасалари талабалари ўртасидаги танловда 2 нафар талабамиз ўз истеъдодини намоён қилиб юқори ўринларни эғаллади.

Эътиборлиси, уч нафар талабамиз Ўзбекистон Республикаси Рақамли технологиялар вазирлиги стипендиясига лойиқ қўрилган.

Спорт ва жисмоний тарбия билан мунтазам шуғулланиш ёшларнинг бўш вақтига мазмун бағишлайди, уларни юксак марралар сари етаклайди. Бу борада олийгоҳда яратилган қулай шароитлар туфайли талабаларимиз жисмини чинқиртирибгина қолмай, жаҳон ареналарида мамлакатимиз шаънини муносиб ҳимоя қилмоқ-

да. Жорий йилнинг 22-23 август кунлари Қирғизистоннинг Чўлпонота шаҳрида самбо бўйича катталар ўртасида ўтказилган жаҳон кўбога баҳсларида талабамиз Хосият Машарипова 80 кг. вазн тоифасида кумуш медалга, 23 сентябрь — 8 октябрь кунлари Хитойнинг Ханчжоу шаҳрида ташкил қилинган XIX ёзги Осиё ўйинларида талабамиз Ирисхон Қурбонбоева дзюдо спорт тури бўйича муваффақиятли иштирок этиб, бронза медалига сазовор бўлгани сўзимиз исботидир.

Глобаллашув ва ахборот таҳдидлари кучайган бугунги даврда онгу қалбни турли ахборий хуружлардан асраш гоғат долзарб масалага айланди. “Ёшларнинг бўш вақти — душмanning иш вақти”, деган қўхна нақл бугун ҳам эскирмаганига барчамиз гувоҳ бўлиб турибмиз.

Олийгоҳимизда йигит-қизларнинг бўш вақтини самарали ташкил этиш мақсадида маънавий-маърифий тадбирлар, учравушлар, давра суҳбатлари, семинар-тренинглар, спорт мусобақалари ўтказилмоқда. Янги тахрирдаги ички тартиб-интизом қоидалари ва одоб-ахлоқ кодекслари қабул қилинган. Ёшларнинг китобхоналик маданиятини юксалтириш, ахборот-кутубхона маркази фондидан самарали фойдаланишни таъминлаш мақсадида талабаларнинг кутубхонага аъзо бўлиши назоратга олинган ҳамда “Китобхона талаба” танлови доимий тарзда ўтказиб келинмоқда.

Энг муҳими, Президентимиз таъбири билан айтганда, “Янги Ўзбекистон бунёдкори бўламан!”, “Учинчи Ренессанс пойдеворини яратишга муносиб хисса қўшаман!” деган юксак мақсадлар ёшларимиз қалбидан қўқур жой олиб, уларнинг ҳаёти ва фаолияти мазмунига айланиб бораётгани билан ҳар қанча фарҳансас арзийди. Шу боис бугунги шиддат билан ривожланиб бораётган технологиялар замонида жонажон юртимиз тараққиётига ўз илмий ва амалий ишланмалари билан хисса қўшувчи етуқ билимга эга ёш мутахассисларни тайёрлаш, уларнинг билимларини янада оширишга хизмат қилувчи муҳитни яратиб бериш энг устувор вазифамизга айланган.

Зеро, доно халқимиз таъкидлаганидек, ёшларга эътибор — келажакка эътибордир. Уларнинг баркамол ўсиб-ўлғайиб, замонавий касб-хўнарларни эғаллаши, етуқ мутахассис бўлиши, пировардида юртимиз тараққиётига хизмат қилади. Чунки бугунги йигит-қизлар эртага ижтимоий ҳаётнинг фаол субъекти, мамлакатнинг асосий ишлаб чиқарувчи ва бунёдкор кучидир.

Ўқити МАТЁҚУБОВ,
Муҳаммад ал-Хоразмий номидаги Тошкент ахборот технологиялари университетининг Урганч филиали директори ўринбосари, техника фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD).

«ТАШАБУСЛИ БЮДЖЕТ»

БОҒЧА ЭНДИ ЯНГИ ҚИЁФАДА

Сўнгги йилларда мактабгача таълим тизимида катта ислохотлар амалга оширилмоқда. Бу жараёнда мазкур муассасалар ҳодимлари малакасини доимий ошириб бориш, моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ишларида ҳам алоҳида эътибор қаратилаётди.

Кармана туманининг Мирсаид Баҳром номидаги маҳаллада жойлашган 7-давлат мактабгача таълим ташкилоти (ДМТТ) “Ташаббусли бюджет” лойиҳаси тақдим қилган имконият туфайли мутлақо янги қиёфа касб этди.

— Муассасамиз 1991 йилда қурилган, — дейди ташкилот мудираси Нодира Ҳакимова. — Қарангки, ордан ўттиз йил ўтиб иситиш тизими таъмирдан чиқарилди. Албатта, бу вақт ичида аҳоли ва болалар сони ошиб, 140 ўринли боғча маҳалламизнинг

бола ўрнига бўлган эътиёжнинг қаноатлантирилмай қолганди.

Бугун “Ташаббусли бюджет” лойиҳаси доирасида муассасамиз реконструкция қилинди.

ДМТТ очилиш маросимида таъкидланганидек, ташаббусли лойиҳалар, асосан, ички йўллари таъмирлаш, мактаб ва боғчаларнинг шарт-шароитини яхшилаш ва бошқа қўллаб-қувватлаш муаммоларини ҳал этишга қаратилаётгани аҳолининг кайфиятини кўтармоқда.

Темур ЭШБОЕВ

(«Халқ сўзи»).

ИНТИЛИШ

БИОЛОГИК ФАОЛ ҚЎШИМЧАЛАР ИШЛАБ ЧИҚАРИЛМОҚДА

Жорий йилнинг дастлабки уч чорағида Қашқадарё вилоятининг Китоб туманида 1022,0 миллиард сўмлик саноат маҳсулотлари ишлаб чиқарилди. Бу ўтган йилнинг шу даври билан қиёслаганда ўсиш суръати 118,8 фоизга етганини англатади. Ушбу кўрсаткич бўйича Китоб тумани вилоят ҳудудлари орасида биринчи ўринда қайд этилгани ҳам эътиборга молиқ.

Дарҳақиқат, сўнгги йилларда туманда қурилиш материаллари, тикув-трикотаж, озиқ-овқат саноати маҳсулотларидан тортиб, дори-дармон ишлаб чиқаришгача бўлган йўналишларда кўппаб лойиҳалар амалга оширилди.

Худудда фаолият юритаётган “Кифти-об дори-дармон” масъулияти чекланган жамиятининг дори воситалари ишлаб чиқариш лойиҳаси ҳам улардан бири ҳисобланади.

Корхонамиз фаолият бошлаганига кўп бўлмади, — дейди МЧЖ раҳбари Сардор Бобо-муродов. — Бу ерда замонавий технологиялар

Бош муҳаррир Ўткир РАҲМАТОВ

2020 йил 25 мартда Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлигида 0001-рақам билан рўйхатга олинган. Нашр индекси — 229. Буюртма Г — 1241. 32 472 нусхада босилди, ҳажми — 4 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2. Баҳоиси келишилган нархда.

Газетани ҳақиқати маълумотларини юқлиб олиш учун QR-коднинг телефонингиз орқали сканер қилинг.

ТЕЛЕФОНЛАР:

Девонхона 71-259-74-51; қопилхона 71-259-74-53; эълонлар 71-259-74-55.

“Шарқ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси. Корхона манзили: